

Fåglar i Bohuslän

Fågelåret 2013

Fåglar i Bohuslän

ges ut av Bohusläns Ornitologiska Förening (BohOF). Varje år utkommer ett nummer med en sammanställning av de mest intressanta fågelobservationerna som gjorts i landskapet under föregående år. I mån av tid och material utkommer också ett nummer med artiklar om fåglar, fågelskådare och fågellokaler i Bohuslän.

BohOF grundades år 1998. Föreningens syfte är att stimulera intresset för och kunskapen om fågellivet i Bohuslän, samt att agera i fågelsskyddsfrågor inom landskapet. Varje år anordnas ett antal möten, föredrag, exkursioner, studiecirkelar och resor för medlemmar och andra intresserade.

Medlemsavgiften (som inkluderar *Fåglar i Bohuslän* och ett medlemsblad) är 150 kr, för juniorer 50 kr och för familjemedlemmar 40 kr. Beloppet sätts lämpligen in på postgiro 169 55 43–7, och glöm inte att ange namn, adress och gärna telefonnummer. Dekaler med BohOF:s märke kostar 20 kr. Äldre fågelrapporter från fågelåren 1998–2013 (samt nr 2 från 2006–2009 och 2011–2012) finns fortfarande att köpa; är du intresserad så hör av dig till Kenneth Johansson (tel nr och e-postadress finns på sidan 67).

På BohOF:s hemsida **www.bohof.com** finns information om föreningen och fågelskådande i Bohuslän, samt flera intressanta länkar. Uppgifter om aktuella fågelobservationer på Västkusten finns på **www.kustobsar.se**

Namn, adresser och telefonnummer till BohOF:s styrelsemedlemmar och kommunombud återfinns på sidan 66 och 67. Rapportmottagare är Lars Viktorsson, och hans adress, e-postadress och telefonnummer finns också på sidan 8 och 65.

Innehåll

Fågelåret 2013	3
Vädret 2013	6
Om rapporten och rapportering	8
Systematisk sammanställning för år 2013	10
Så här rapporterar du	63
BohOF:s kommunombud	66
BohOF:s styrelse	67

Omslag. Den långstannande unga jaktfalken vid Långåker nära Havstenssund tar ett ärevarv 11 mars 2013. Foto: Ingemar Pettersson (ipnaturfoto.se)

Baksida. Äpplekärnsätande bändelkorsnäbb vid Skansberget i Uddevalla 24 november 2013. Foto: Ingemar Pettersson (ipnaturfoto.se)

Fågelåret 2013

Under perioden 1 januari–20 april sågs två unga *jaktfalkar*, dels i Öckerö kommun och dels i Tanum-Strömstad, medan minst 6 *vittrutar* påträffades under januari och början av februari. *Hökuggle*-invasionen som inleddes hösten 2012 pågick till och med mars, med ca 10 fynd av ensamma fåglar. En *grålira* passerade Grosshamn, Sotenäs 3 januari, medan 8000 *ejdrar* rastade utanför Härmanö 25 januari. Vid Haby bukt, Sotenäs uppehöll sig 3 *kustsnäppor* från 31 januari och två dagar framåt.

År 2013 återkom röd glada som häckfågel i Bohuslän efter nästan hundra års frånvaro. Den här fågeln är dock från Ödsmåls kile 11 april 2012. Foto: Peter Hvass (hvassnatur.se)

Varken februari eller mars tycks ha bjudit på något anmärkningsvärt, men i april började det åter hända saker: I Torslandaviken rastade 83 *mindre sångsvanar* 6 april och landskapets sjätte *svarthuvade mås* sågs vid Trälebergs kile, Lysekil 10–11 april. Vidare påträffades två *amerikanska krickor*, en vid Ödsmåls kile, Kungälv 14 april och en vid Öckerö 17 april, vilket var fynd nummer 4 respektive 5 i Bohuslän. Den 20 april sågs en *engelsk sädesärla* på Nord-Koster och en *svarthakad buskskvätta* vid Grosshamn, samt ännu en *svarthakad buskskvätta* vid Torslandaviken 25–27 april. Ett par *röda glador* skred till häckning i Ljungskiletrakten, något som inte inträffat i landskapet på nära nog ett sekel.

Sköna maj blev som vanligt mycket händelserik. En sjungande *trastsångare* upptäcktes i Torslandaviken 15 maj och en *ängshök* vid Trädet, Hisingen 16 maj. Landskapets andra *sandtärna* passerade Hyppeln och Hönö 18 maj och dök sedan upp vid Torslandaviken senare samma dag. En *aftonfalk* sträckte mot norr över

Bohusläns andra sandtärna bland skrattmåsar i Torslandaviken 18 maj 2013.

Foto: Magnus Persson

Kosterarkipelagen 21 maj, medan en *sidensvans* sågs i Stenungsund 23 maj. Hela 9 *flodsångare* inräknades från 24 maj och fram till 14 juni, flertalet i södra delen av Bohuslän. Den 25 maj påträffades en sjungande *rödstrupig sångare* vid Slingan, Hönö, landskapets tredje fynd. Samma dag sjöng en *lundsångare* i Bokenäs, Uddevalla och ännu en sjungande *trastsångare* hittades vid Signehögsholmen, Kungälv. En adult *rosenstare* dök upp på Saltö-Tjärnö, Strömstad 28 maj och blev kvar drygt en månad. Vid Kråkudden sågs 800 *kärnsnäppor* samma dag och 32 *kustsnäppor* sträckte mot norr 29 maj. Sistnämnda datum inräknades 45 *ringtrastar* på Hamburgö, och slutligen sågs en *turturduva* vid Tofta kile, Kungälv 30 maj.

En *brun glada* besökte Färlevfjorden, Munkedal 9 juni och två *vitnäbbade islommar* sågs vid Grosshamn 14 juni – ett udda datum för arten. Ännu en *bändel-invasion* inleddes 6 juli, och fram till årets slut skulle bortåt 560 ex ses, vilket är rekord. Något så ovanligt som en *kornknarr*-häckning konstaterades vid Bergs kile, Uddevalla 8 juli. Hela 36 *röda glador* sträckte förbi Vallerö och Härmanö 26 juli, medan ännu en *svarthuvad mås* dök upp 28 juli, denna gång vid Källsby kile, Stenungsund, följd av ännu vid Ödsmåls kile 7 augusti. En *stormsvala* ringmärktes på Måseskär 8 augusti, en *gulnäbbad lira* passerade samma lokal 9 augusti och över 600 *ljungpipare* sträckte mot söder vid Kråkudden 10 augusti. På sydligaste delen av Rörö kunde många skådare avnjuta en *svartpannad törnskata* 10–13 augusti, den femte i Bohuslän, och en *stäpphök* sågs vid Ödsmåls kile 30 augusti.

Den 4 september fick Krossekärr, Tanum en exklusiv gäst i form av en adult *rosenmås*, landskapets åttonde. Vid Rödberget, Tjörn sträckte en *stäpphök* mot söder 11 september och en *isländsk rödspov* påträffades vid Breviks kile, Tjörn 12 september. Fyra *aftonfalkar* sågs i landskapet 14–17 september och ännu en *isländsk rödspov* 16 september, nu vid Morlandatången, Orust. Vid Sudda, Hönö ringmärktes en *dvärgsparv* 20 september.

En *turturduva* uppehöll sig vid Hälleviksstrand, Orust 6 oktober, en *taigasångare* sågs vid Arödsberget, Hisingen 7 oktober och samma dag rastade 25000 *bergfinkar* vid Munkedal. Ännu en *turturduva* dök upp vid Sudda, Hönö

Den rödstrupiga sångaren som sjöng vid Slingan på Hönö 25 maj 2013 bar vid detta fotograferingstillfälle på en extra mustasch. Tredje fyndet i Bohuslän.
Foto: Björn Dellming

10 oktober, medan årets andra *taigasångare* fanns vid Grosshamn 11 oktober. En rejält försenad *hussvala* påträffades vid Grebbestad, Tanum 18 oktober. Vid Björkö, Öckerö kommun, sågs en *större piplärka* 20–21 oktober, en *gulnäbbad lira* kunde beskådas vid Klädesholmen, Tjörn 24 oktober och en sen *fiskgjuse* vid Björkö 25 oktober. Höstens andra *större piplärka* noterades vid Klädesholmen 30 oktober, medan en sen *ladusvala* sågs vid Breviks kile 10 november. Vid Torslandaviken upptäcktes en *törnsångare* 24 november, landskapets överlägset senaste fynd av arten, och en ung *jaktfalk* passerade Öxnäs, Hisingen 25 november. Under årets sista månad tycks inte något riktigt intressant ha rapporterats.

Arter som förekom i rekordantal var *havssula*, *röd glada*, *havsörn*, *aftonfalk*, *lärkfalk*, *göktyta*, *gräshoppsångare*, *flodsångare*, *sävsångare* och *bändelkorsnäbb*. Noterbart är också att flera arter vadare och sångare anlände ovanligt sent, i likhet med *stenskvätta*. Bland de arter som uteblev märks *praktejder*, *svarthalsad dopping*, *rördrom*, *småtärna* och *vattenpiplärka*. Den sistnämnda arten har annars varit årlig ända sedan förstafyndet gjordes 1998!

Någon ny art för landskapet påträffades inte under 2013, varför artantalet ligger kvar på **364** (367 om man räknar in fynden av obestämd beckasinsnäppa, obestämd fregattfågel och atlant-/madeirapetrell).

Vädret 2013

Januari började med en dryg veckas mildväder innan det slog om till minusgrader. Från den 10 började mer högtrycksbetonat väder råda. Vintertemperaturer varade fram till den 28. Kallast var det mellan 18 och 24 januari med noteringar under –10 grader. Insjöarna frös till, liksom innerskärgårdarna. Månaden blev nederbördsfattigare än normalt och inte heller särskilt blåsigt. Den 30–31 passerade emellertid ett lågtryck med vindar uppåt 20 m/s.

Februari hade normal och stabil temperatur, dvs kring noll eller strax därunder. Även i februari föll det sparsamt med nederbörd, men ett tunt snötäcke täckte stora delar av landskapet några veckor i mitten av månaden. Isen försvann efterhand och i slutet av månaden var den bara kvar längst in i fjordarna. Blåsigtast var det runt den 4–5 med västlig kuling. Som helhet var vattenståndet under det normala, och riktigt lågt i samband med högtryck och sydostliga vindar den 14.

Mars blev högtrycksbetonat och därmed kall, solig och extremt torr. Temperaturen låg under den normala förutom kring månadsskiftet februari-mars. Nyis bildades emellanåt i de inre kustvattnen. Månadsnederbörden på Måseskär blev rekordlåg (0,1 mm). Vattenståndet i havet var också klart under det normala så gott som hela månaden. Den 18 blåste ostlig kuling längs kusten.

April fortsatte med torrt och kyligt väder under den första halvan av månaden och bjöd på flera riktig kalla nätter. Insjöisarna bar fortfarande i början av månaden. Den 14 kom ett nederbördsområde in från sydväst med mildare luft och gav några dagar med temperatur över 10 grader. Vattenståndet i havet var stabilt, något under normalt. Den 19 noterades sydlig kuling och den 29 sydvästlig kuling – inte särskilt blåsigt i april således.

Maj inleddes lite kyligt, men avslutningen blev riktigt varm och sommaren gjorde då sitt intåg i större delen av landet. Medeltemperaturen blev något över den normala. Havsvattnet värmdes upp snabbt i slutet av maj. Vattenståndsvariationerna var små och låg obetydligt under medelvärdenivån. Vindmässigt var det lugnt.

Juni blev en blöt månad med mycket mer regn än normalt, även om det var torrt och varmt de första dagarna och solen tittade fram en del dagar också senare. Midsommar firades med åska och regn. Vattenståndsvariationerna i juni var fortsatt små och månadsmedelvärdena låg något under de normala. Den 22 gav ett lågtryck över Sydnorge en sydvästlig vind av kulingstyrka längs västkusten.

Juli blev varmare än normalt och mestadels mycket torr. Bara de allra första och sista dagarna i månaden föll nederbörd. Vattenståndet i havet låg kring det normala hela månaden och det noterades inga riktigt blåsiga dagar.

Augusti inleddes med några riktigt varma dagar, men sedan följde en längre ostadig period med regn och skurar. Medeltemperaturen hamnade ändå halvvannan grad över den normala. Den 18–19 orsakade ett lågtryck sydlig kuling längs kusten. Kuling (nu från väst) registrerades sedan också den 31. Medelvattenståndet i havet hamnade något över det normala.

September inleddes med varmare och torrare väder än normalt, men från mitten av månaden kom lågtrycken på rad och den meteorologiska hösten kom tidigare än normalt. Mot slutet av månaden stabiliserades vädret och nattfrost förekom på sina håll. Den 2 var det västlig till nordvästlig kuling längs kusten och 15–16 sydlig kuling. Även kring den 22 blåste det en del. Vattenståndet i havet var något över medelvärdet och stabilt för att vara en höstmånad.

Oktober började med högtrycksbetonat väder och kalla nätter. Som helhet blev oktober dock varmare än normalt. Från den 6 blev det ostadigare och temperaturen steg, men den 14–16 pressade sig ett högtryck tillfälligt in bland lågtrycken. Den 22 strömmade för årstiden mycket varm luft upp från kontinenten. Den 28–29 drog ett stormlågtryck vid namn Simone fram över svenska västkusten, men det var framför allt de södra och mellersta delarna som berördes. Vid Väderöarna uppmättes den högsta medelvinden den 24 (VSV 22 m/s). *Med Simone avslutades en rekordlång period med stormfria dygn i Sverige, 594 stycken.* Högt vattenstånd i havet (över +60 cm) registrerades omkring den 24 och 28.

November bjöd på typiskt väder för årstiden med många lågtrycks- och nederbördsområden som anlände från väster. Större delen av nederbörden föll under första hälften av månaden. Medeltemperaturen för november var högre än normalt. Dagar med kulingvindar var den 4 (SV), 12 (SV), 16 (V-NV) och 28 (V-NV). Dagar med riktigt högt vatten i havet (över +100 cm) inträffade omkring den 6 och 22.

December blev regnig och mycket blåsig, och samtidigt en av de varmaste december-månaderna någonsin. I södra halvan av landet var det barmark större delen av månaden. Den 5 drog stormlågtrycket Sven in över västkusten. I byarna noterades 40 m/s på Väderöarna och medelvinden låg på 30 m/s. Den 8 föll en del snö som snabbt tinade bort. Den 10 strömmade varmluft in från Atlanten. Den 23 kom ett kraftigt nederbördsområde in över kusten och även julen firades i regnväder. Milt och ostadigt väder avslutade året. Nord-Koster hade medelvindhastigheter på över 21 m/s den 5 (NNV 27 m/s) och 6 (NNW 23 m/s), Väderöarna den 5 (NV 30 m/s), 6 (NV 28 m/s), 22 (SV 24 m/s), 23 (VSV 22 m/s), 24 (S 22 m/s) och 27 (SSO 23 m/s), samt Måseskär den 5 (NV 28 m/s). Blåsten och lågtrycken medförde mycket högt vattenstånd i havet (över +100 cm) omkring den 5–6 och 22–23.

Fågelrapporten

Underlaget till årets rapport kommer till största delen från rapportsystemet *Svalan* www.artportalen.se/birds. Uppgifterna gäller hela landskapet, alltså även Öckerö kommun och bohusdelen av Hisingen. Av utrymmesskäl är datauppgifterna oftast i sammandrag eller tabellform. Är du intresserad av detaljuppgifter för en viss art så kan du antingen gå in och söka dessa direkt i *Kustobsars* www.kustobsar.se eller *Svalans* databaser eller be rapportmottagaren om hjälp.

Om rapportering i allmänhet

För att vi ska få en god bild av landskapets fågelliv behövs bidrag från alla. Häcknings- och flyttningsförhållanden förändras för vissa fågelarter genom störningar och biotopförändringar, och att uppmärksamma detta är viktigt.

Uppgifter som lämnas via *Svalan* www.artportalen.se/birds kommer automatiskt med i underlaget till årssammanställningen, och rapporterar man där behöver man inte göra det på annat sätt. En personlig rapport skriven vid årets slut kan dock på ett bra sätt sammanfatta förändringar i olika arters uppträdande, och ge mer detaljerad information än de uppgifter som lämnas via *Svalan*. En sådan rapport kan alltså vara ett fint komplement till de observationer man redan förmedlat till *Svalan*, men man behöver givetvis inte rapportera dubbelt.

En eventuell årsrapport skickas in före den 31 januari. Den bör vara uppställd i systematisk ordning i A4-format och enligt följande mall: art – antal – kön, ålder, beteende – lokal – kommun – datum (2013-01-01) – observatör. Använd Excel med denna kolumnuppställning för att undvika mödosamt extraarbete och misstag i framför allt sifferuppgifterna. Rapportmall, om sådan önskas, återfinns på rapportsystemet *Svalan* www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp.

Rapportmottagare

Lars Viktorsson
Stenbackevägen 5
451 34 Uddevalla
Tel 070-582 22 49
E-post: lars.v@spray.se

Övriga i rrk Bohuslän under 2013

Peter Strandvik	070-212 80 76
Thomas Liebig	0303 - 891 23
Lennart Hermansson	070-267 05 84
Jörgen Olsson	070-381 75 24
Matti Åhlund	070-610 82 05

Om raritetsrapportering

För arter där raritetsrapport krävs är det viktigt att blanketten fylls i direkt på *Svalan* och så snabbt som möjligt. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan), men visas också automatiskt vid varje observation i *Svalan* och varje art på *Kustobsar*. De som inte rapporterar på *Svalan* kan skriva en raritetsrapport på papper eller i e-brev och skicka eller lämna den till rapportmottagaren. De mest sällsynta arterna granskas av SOF:s raritetskommitté (Rk) som sammanträder ett par gånger per år. Raritetsrapporter som inte kommer

in före 31 januari året efter observationen medför att observationen inte godkänns för publicering, men det går att komplettera senare – kontakta då rrk.

Arttexter

Arttexterna har sammanställts av **Peter Strandvik, Ingemar Åhlund och Matti Åhlund**. **Peter Strandvik** har skött administrationen på *Svalan* för Bohuslän. Redigering och komplettering av arttexterna och övrigt redaktionsarbete har utförts av **Ingemar Åhlund** och **Matti Åhlund**.

Att få allt i en sådan här årsrapport rätt är inte lätt: antalet observationer, datum, lokaler, observatörer, medobservatörer osv är mycket stort, och tycks öka för varje år, varför det är nära nog omöjligt att undvika att olika slags fel smyger sig in. Vi ber dig påpeka allvarligare fel så att vi kan rätta till dem (kontakta Matti Åhlund via e-brev matti.ahlund@telia.com eller telefon 070-610 82 05).

Förkortningar och förklaringar

ad, adult: gammal fågel i slutlig dräkt
juv, juvenil: ungfågel
ob: obestämd, dvs ej artbestämd
pull (pullus eller pulli): dununge eller dunungar
rast: rastande
s-dr: sommarträkt
sj: sjungande
sp: spelande
str: sträckande
subad: nästan adult, inte riktigt gammal och utfärgad
1K, 2K osv: ålder angiven i kalenderår
Rr: raritetsrapport erfordras

Kommun- och områdesförkortningar

H-n	Hisingens bohusdel
K-v	Kungälv kommun
L-E	Lilla Edets kommun (bohusdelen, dvs väster om Göta älv)
L-l	Lysekils kommun
M-l	Munkedals kommun (utom Valbo-Ryrs socken, som tillhör Dalsland)
O-t	Orust kommun
S-ad	Strömstads kommun
S-nd	Stenungsunds kommun
S-s	Sotenäs kommun
T-m	Tanums kommun
T-n	Tjörns kommun
U-a	Uddevalla kommun

Systematisk sammanställning för år 2013

Knölsvan *Cygnus olor*

Fler än 200 ex rapporterades från fyra lokaler (se nedan). Ett av de pålitligaste svansamlingsställena i landskapet, Torslandaviken, nådde inte upp till mer än som mest 58 rastande ex under 2013.

225-285 ex Nordösundet, K-v 18–19 jan (Kåre Ström), 205 ex Lycke kile, K-v 17 mars (Kåre Ström), 350-400 ex Kalvöfjorden, O-t 14 aug–9 sep (Ulf Persson, Anita Markusson m fl) och 225–278 ex Ryskärsfjorden, K-v 23 sep–13 dec (Peter Strandvik).

[Svart svan] *Cygnus atratus*

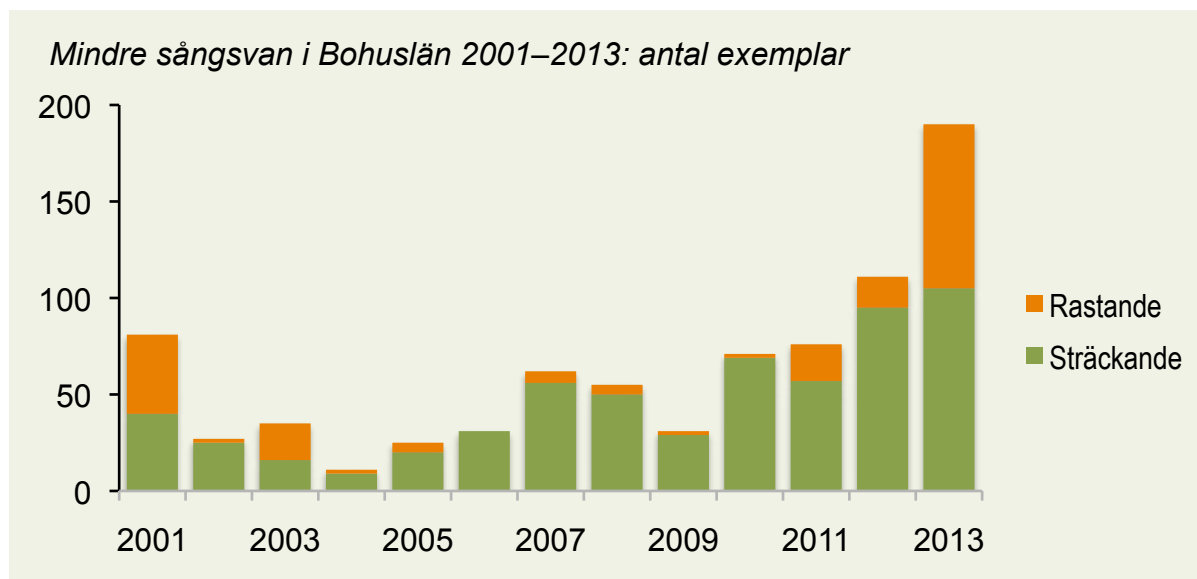
Totalt bedöms två individer ha setts friflygande i Sverige 2013, enligt det nationella *Fågelåret*. I det ena fyndet ingick en individ som sågs sträcka med cirka 30 sångsvanar 14 april över Skredsvik, Uddevalla, och sedan förmodat samma fågel över Hörnefors i Västerbotten 16 april. Ett ex har tidigare setts i Bohuslän 2002, 2003, 2004, 2006 och 2008.

1 ex sträckande med sångsvanar mot NO Skredsvik, Gullmarn, U-a 14 apr (Berndt-Johan Lindberg, Per Stensland, Agneta Olsson, Lars Molander).

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Fyrtiofem fynd av totalt 190 ex, varav 40 vårfynd (95 ex) 27 mars–17 april och fem höstfynd (95 ex) 23 oktober–24 november. Bara två av fynden utgjordes av rastande fåglar, men det ena innehöll rekordmånga individer: 83 ex Torslandaviken, Hisingen 6 april (Karin Magnander m fl) och 2 ex Öxnäs, Hisingen 24 oktober (Christer Fält). Oftast består fynden av mindre sångsvan i Bohuslän av enstaka fåglar som sträcker norrut i flockar av vanliga sångsvanar, och vårsträcket brukar dra förbi 2–3 veckor tidigare än i år.

Nedan visas artens uppträdande i landskapet under de senaste tretton åren. Median-

värdet för antalet sträckande och rastande mindre sångsvanar per år är 40 ex respektive 5 ex. I snitt rapporterades 12 fynd under vår och 4 fynd under höst. Den stora andelen rastande individer några av åren beror på att större flockar rastat i Torslandaviken dessa år.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Arten rapporterades med häckningskriterier från sju lokaler, men det finns förstås fler par som i smyg håller revir i landskapet.

1 par permanent revir Tofta kile, K-v (Peter Strandvik m fl). 1 par bobygge Ålekneken, O-t (Stefan Oscarsson). 1 par lämplig häckbiotop Vassbytjärnet, T-m 21 apr (Matti Åhlund).

1 par häckning (4 pulli) Prästedammarna, T-n (Nils-Erich Karlsson, Stefan Mattsson, Christina Torstenson, Tomas Torstenson). 1 par lämplig häckbiotop Rollsbo-Ryr våtmark, K-v 24 apr (Lennart Wahlén, Nicke Helldorff). 1 par lämplig häckbiotop Hogsjön, U-a 27 apr (Rune Hixén).

1 par lämplig biotop Myckleby, O-t 1 juni (Osborne Lindberg).

Vårsträcket kulminerade första veckan i april, det vill säga senare än normalt. Högsta dagssiffrorna var båda från 6 april: 1250 ex mot N Kråkudden, Öckerö (Tina Widén m fl) och 999 ex mot NO Hällsberget, Stenungsund (Thomas Liebig m fl).

Fem rapporter med fler än 100 rastande finns under året.

100 ex Nordösundet, K-v 19 jan (Stefan Malm, Torbjörn Arvidsson). 123 ex Örneken, Malö strömmar, O-t 24 jan (Stefan Oscarsson). 253 ex Röskeholmen, Lycke skärgård, K-v 5 apr (Stina Andreasson). 125 ex Stora Ytten, S-ad 13 apr (Stefan Karlsson). 131 ex Stora Ytten/Nedre Lommeland, S-ad 13 apr (Stefan Karlsson, Matti Åhlund).

Sädgås *Anser fabalis*

Fyrtiofyra fynd av totalt 241 ex; ett ganska magert år, särskilt jämfört med fjolårets rekordsiffra 891 ex. Antalet ex (fynd) fördelade sig på januari 9 (3), februari 3 (2), mars 27 (10), april 108 (12), maj 9 (1), september 37 (4), oktober 31 (6) och november 19 (6). Flertalet fynd består av sträckande fåglar. Sädgäss bestämda till tundrasädgäss redovisas separat och ingår inte i siffrorna ovan.

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus* Rr

Två fynd 2013 är en normal utdelning för de senaste åren: 3 ex Valsäng, Tjörn 1–10 januari (Stefan Mattsson, Krister Svanvik); 2 ex Skärholme lera, Bottnefjorden, Tanum 18 maj (Rune Hixén).

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

En återgång till en mer normal årssiffra efter två rekordår. Totalt noterades 40 fynd av totalt 458 ex. Månadsfördelningen: mars 1 ex (1 fynd), april 97 (9), maj 37 (9), september 40 (5), oktober 174 (11) och november 109 (5).

Högsta antal: 65 ex rastande vid Stranderäng, Åbyfjorden, Lysekil 4 november (Anders Hansson, Thomas Ring).

Bläsgås *Anser albifrons*

Tjugotre fynd av totalt 58 ex är inte mycket för Skåne, men ligger över genomsnittet för Bohuslän. De fördelade sig på mars 12 fynd (37 ex), april 5 (11), maj 3 (3), september 1 (3) och oktober 3 (5). Största flocken: 20 ex rastande vid Långåker, Tanum 6 mars (Thomas Carlsson). Skånes största flock var något större: 5000 ex 4 oktober (rrk Skåne).

Grågås *Anser anser*

De första nio dagarna i januari noterades 1-20 grågäss på 25 lokaler (efter att bara en observation gjorts i december 2012), varav 6 i norra hälften av landskapet (vilket inte är så vanligt mitt i vintern). Efter 9 januari dröjde det sedan till 2 februari innan nästa grågås siktades. Högsta noteringen under året var 2000 ex på Galtölera, Tanum 1 oktober (Lars-Åke Karlgren). Över 1000 ex inräknades på ytterligare tre lokaler: Nöddökilen och Orrevikskil, båda i Strömstad, och Färlevfjorden i Munkedal.

[Strippgås] *Anser indicus*

Två vårfynd och ett höstfynd. Arten har setts så gott som årligen under 2000-talet. 1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 6 juni (Jon Håkansson). 1 ex Torslandaviken, H-n 15-17 juni (Magnus Persson, Karin Magnander). 1 ex förbiflygande Fridhem, Lysekil 12 okt (Ingemar Åhlund).

Prutgås *Branta bernicla*

Få fynd, men hyfsat många individer för att vara Bohuslän: 420 ex fördelade på 23 fynd. Fördelningen över året var april 5 ex (3 fynd), maj 287 (8), juni 3 (2), september 106 (11), oktober 11 (4), november 2 (1) och december 6 (1). Antalet individer blev högt i maj tack vare tre flockar på 75-100 ex.

Ljusbukig prutgås *Branta bernicla hrota* Rr

Fem fynd, samtliga vid Kråkudden, Öckerö.

2 ex mot S 28 maj (Jon Håkansson). 2 ex mot S 1 nov (Per Björkman m fl). 7+12 ex mot S 4 nov (Tina Widén m fl). 3 ex mot S 8 nov (Bo Brinkhoff m fl).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Det häckande beståndet ökar nu sakta men säkert även i de mellersta och norra delarna av landskapet. Minst 140 par i lämplig biotop rapporterades under året. Inga vinterfynd, sågs mellan 5 mars och 10 november.

Den största ansamlingen noterades vid Nöddökilen, Strömstad med 600 ex 14 oktober (Lars-Åke Karlgren). Fler än 300 ex räknades också in vid Orrevikskil i Strömstad, Breviks kile på Tjörn och Tofta kile i Kungälv.

850 ex sträckte norrut vid Kråkudden, Hönö 23 maj på väg till häckningsplatser i Sibirien (Ola Bäckman m fl); de fördelade sig på två ungefär lika stora flockar.

Kanadagås *Branta canadensis*

Bara två rapporter med 500 ex eller fler.

500 ex Kalvöfjorden, O-t 12 mars (Morgan Josefsson). 598 ex Ödsmåls kile, K-v 17 aug (Björn Dellming).

Nilgås *Alopochen aegyptica*

Ett ex rastade på Torslanda golfbana, Torslandaviken på förmiddagen 23 april för att sedan dra söderut (Christer Fält m fl). Sjunde fyndet i Bohuslän, alla har gjorts på Hisingen.

[Kaprostand] *Tadorna cana*

En mer eller mindre artren hona av denna parkanka sågs i Morlandatrakten på Orust 27 juni–17 september (Stefan Oscarsson m fl).

Gravand *Tadorna tadorna*

Årets första observation gjordes vid Käringön, Orust 22 februari. En hel del sena fynd under hösten. I september sågs 1-4 ex på 13 lokaler och i oktober 1 ex på tre lokaler. Den sista observationen gjordes vid Klädesholmen, Tjörn 30 oktober. Fler än 50 ex rapporterades från sju lokaler. I särklass flest sågs vid Breviks kile, Tjörn där fler än 100 ex noterades mellan 6 mars och 13 april; toppnoteringen var 180 ex 7 april (Tomas Torstensson).

Bläsand *Anas penelope*

Inget häckningsfynd 2013. Endast två vinterfynd: 1 2K hane Kyrkesund, Tjörn 27 januari (Per Undeland) och 1 ex Utby-Svälte kile, Havstensfjord, Uddevalla 1–7 december (Berndt-Johan Lindberg, Bernt Andersson, Lars Viktorsson). Första vårfyndet kom inte förrän 26 mars. Högsta antalet noterades vid Breviks kile, Tjörn: 185 ex 18 september (Stefan Mattsson).

Snatterand *Anas strepera*

Fyra kullar noterades i år vid Tofta kile, Kungälv, men antalet par var säkerligen högre. Som vanligt fanns det också stationära par vid Torslandaviken och Hökälla. Det finns också upprepade rapporter om snatteränder under häckningstid från Ryskärsfjorden och Sälö fjord i Kungälv.

En övervintrande hona rapporterades från Tjörn 1 december 2012 till 31 januari 2013 (Andreas Wernersson, Per Undeland). Första vårfyndet var från Instö ränna 31 mars (Peter Hvass) och årets sista snatterand sågs vid Ryskärsfjorden 11 oktober (Peter Strandvik).

Kricka *Anas crecca*

Ansamlingar med 500 ex eller fler noterades på fem lokaler:

500 ex Hjälmsvik, Kalvöfjorden, O-t 24 aug (Magnus Larsson, Thomas Liebig). 650-1600 ex Galtölera, T-m 28 aug–1 okt (Lars Åke Karlgren m fl). 550-825 ex Backeleran, Rossö, S-ad

Amerikanska krick-hanen i Ödsmåls kile, Kungälv 15 april 2013. Grävänderna verkar mer imponerade än krick-honan. Foto: Björn Dellming

18–20 sep (Martin Kvarnbäck). 720 ex Ängholmen, Kalvöfjorden, O-t 24 sep (Rune Hixén). 500-1250 ex Rönningleran, Daftön, S-ad 1–10 okt (Matti Åhlund).

Rapporterad från fyra lokaler med 1-2 ex i januari–februari och fyra lokaler med 1-12 ex i december.

Amerikansk kricka *Anas carolinensis* Rr

Bohusläns fjärde och femte fynd gjordes 2013. En hane vid Ödsmåls kile, Kungälv 15 april (Peter Hvass, Björn Dellming m fl) och 1 hane Tjolme sund, Öckerö 17 april (Bengt Karlsson m fl). De tidigare fynden gällde också ensamma hanar och är från Ödsmåls kile, Kungälv 13 april 1976, Säby kile, Tjörn 8 juni 1996 och Munkholmen, Nordre Älv, Kungälv 10–16 april 2010.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Fler än 500 ex rapporterades från fem lokaler, enda fyrsiffriga noteringen var 1000 ex vid Torslandaviken, Hisingen 28 december (John Thulin). Upp till 870 ex fanns i Uddevalla hamn i januari–februari.

Stjärtand *Anas acuta*

Inga iakttagelser som tyder på häckning. Arten har heller aldrig konstaterats häcka i Bohuslän. Åtskilliga par uppträder dock i kilarna längs kusten under vårsträcket.

Fem fynd av ensamma stjärtänder i januari–februari. Ett decemberfynd: 1 adult hane Dagsholmarna, Stenungsund 30–31 december (Per Undeland); kanske samma som sågs på lokalen i december 2012.

I likhet med 2012 registrerades inte några höga antal, flest blev 34 ex vid Kilen, Rossö, Strömstad 7 september (Martin Kvarnbäck).

Årta *Anas querquedula*

Inga häckningar noterade under året, men häckningsförsök kan möjligen ha gjorts på följande lokaler (stationära par/ensamma hanar): Kilen, Råssö, Strömstad (1 par); Ejgdetjärnet, Tanum (2 par); Hökälla, Hisingen (1 par) och Torslandaviken, Hisingen (1 par).

Årets första årtor sågs 15 april (på två lokaler). Höstobservationer är ovanliga, men i år rapporterades en honfärgad individ vid Nordreälvstranden, Öxnäs, Hisingen 12 september (Stefan Svanberg).

Skedand *Anas clypeata*

Ett vinterfynd: 1 hane Klädesholmen, Tjörn 24 januari (Janne Börjesson, Anne-Marie Barregren). Därefter rapporterad mellan 10 april och 26 oktober. Ingen konstaterad häckning, men par observerades långvarigt under häckningstid på minst fyra möjliga häckningslokaler: Kilen, Råssö (Strömstad), Tofta kile (Kungälv), Torslandaviken (Hisingen) och Hökälla (Hisingen).

Brunand *Aythya ferina*

Någon häckning har aldrig konstaterats i Bohuslän. I Torslandaviken ses emellertid arten året om, men är betydligt fåtaligare än för 10–20 år sedan. Högsta noteringen per månad: januari 3 ex, februari 4, mars 4, april 8, maj 5, juni 1, juli 4, augusti 29, september 25, oktober 30, november 54 och december 16. Antalet fynd minskar drastiskt norrut i landskapet. Under 2013 sågs brunand bara på sju lokaler inom rapportområdet Bohuslän, varav en norr om Uddevalla.

Vigg *Aythya fuligula*

Par i lämplig häckningsbiotop har som vanligt visat sig på flera lokaler, men konstaterade häckningar lyser som så ofta med sin frånvaro. Några enstaka par häckar emellertid sannolikt varje år i landskapet.

Från åtta områden rapporterades fler än 100 ex under året:

Lanesund, Havstensfjord, U-a (som mest 390 ex 8 jan), Uddevalla hamn (250 ex 7 dec), Utby, Havstensfjord, U-a (300 ex 12 jan), Åkers kile, U-a (250 ex 13 jan), Halsefjorden, O-t (433 ex 27 jan), Sundet, S-nd (182 ex 27 feb) och Torslandaviken, H-n (362 ex 2 feb).

Bergand *Aythya marila*

En sparsam vinterand, som var ovanligt talrik i november 2013. Månadsfördelning: januari 13 fynd (33 ex), februari 13 (23), mars 4 (5), april 9 (13), maj 4 (6), augusti

2 (3), september 2 (2), oktober 7 (20), november ca 30 (ca 170) och december 5 (15). Således inga fynd i juni och juli; dock tre fynd på västgötasidan av Torslandaviken i slutet av juli. Sju tvåsiffriga fynd, varav sex i november (10-18 ex) och ett i december (10 ex).

Ejder *Somateria mollissima*

Högt antal: 8000 rastande ex utanför Härmanö på sträckan Långekilen–Härmanö huvud 25 januari (Lasse Svensson). I stort sett samtliga drog mot syd när drivis närmade sig land.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Observerad fram till 31 maj under våren. Två sommarfynd: 1 honfärgad mot S Kråkudden, Öckerö 14 juni (Ola Bäckman m fl). 2 rastande ex vid Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 22 juni (Peter Nilsson). Därefter rapporterad från och med 29 september. Alfågeln ses sällan i stora antal i landskapet: 11% av de 318 rapporterna 2013 gällde 10 fåglar eller fler. Högsta antal: 75 ex mot S Härmanö, Orust 25 januari (Lasse Svensson). 60 ex Södra Väderöarna, Tanum 23 februari (Matti Åhlund m fl). En leucistisk alfågelhona sågs vid Väderöarna 23 februari och 14 mars (se foto på motstående sida).

Sjöorre *Melanitta nigra*

Fyra sträcksummor med fler än 1000 ex.

1613 ex mot S Kråkudden, Ö-ö 17 apr (Ola Bäckman m fl). 1625 ex mot S Kråkudden, Ö-ö 31 okt (Osborne Lindberg m fl). 1170 ex mot S Härmanö, O-t 8 nov (Lasse Svensson). 1315 ex mot S Kråkudden, Ö-ö 8 nov (Bo Brinkhoff, Ulf Persson, Ola Wennberg).

Svärta *Melanitta fusca*

Tio rapporter om dagssummor med fler än 20 svärter, alla utom en från Kråkudden, Hönö. Högsta summan sträckande: 28 ex mot S Kråkudden, Öckerö 10 juni (Jon Håkansson). Högsta rastande: 21 ex Älgöfjorden, Kungälv 21 december (Peter Hvass).

Knipa *Bucephala clangula*

Fyra rapporter med fler än 500 knipor.

700 ex mot S Härmanö, O-t 25 jan (Lasse Svensson). 692 ex Hake fjord, Torslanda, H-n 2 feb (Magnus Persson). 500 ex Kalvöfjorden, O-t 14 aug (Rune Hixén, Jörgen Olsson). 500 ex Kärreberg, Kalvöfjorden, O-t 23 aug (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson).

Salskrake *Mergus albellus*

Rapporterad från drygt 100 lokaler i landskapet precis som de senaste två åren, nästan alla i mellersta och södra Bohuslän. Endast på Trankokefjorden, Orust noterades fler än 50 ex; som mest sågs här 125 ex 3 januari (Stefan Oscarsson), 100 ex 13 januari (Per Undeland, Krister Svanvik) och 70 ex 9 mars (Thomas

Den leucistiska alfågeln observerades och fotograferades vid Väderöarna, Tanum 23 februari och 14 mars. Foto: Peter Grahm

Liebig, Magnus Larsson). Sista vårobservationen gjordes 15 april och höstens första salskrake dök upp 2 november – ett längre sommaruppehåll än normalt.

Småskrake *Mergus serrator*

Flockar med fler än 200 småskrakar noterades på två lokaler: Ödsmåls kile, Kungälv regelbundet 200–350 ex 28 september–4 november (Björn Dellming, Mats Raneström, Peter Strandvik) och Flateby Sandvik, Nordre älvs fjord, Kungälv 210 ex 3 oktober (Peter Strandvik).

Järpe *Tetrastes bonasia*

Tre fynd detta år: 1 hane Landalaravinen, Kynnefjäll, Munkedal 27–29 september och 11–17 november (Lennart Hermansson m fl; se foto på nästa uppslag), 1 hona Älje-Porsens naturreservat, Uddevalla 27 oktober (Jan Johansson, Peter Nilsson) och 1 ex Styrsholmen, Rossö, Strömstad 28 december (Ulf Oscarsson). Bredfjället saknar för en gångs skull rapporter om arten.

Orre *Lyrurus tetrix*

Inga rapporter från kustbandet. Den högsta noteringen när det gäller spelande tuppar var 13 ex vid Vagle mossen, Kynnefjäll, Munkedal 9 maj (Joachim Thelin). Därutöver finns som vanligt flera rapporter om mindre antal från andra skogstrakter runtom i landskapet.

Tjäder *Tetrao urogallus*

Lasse Svensson rapporterade 10 tuppar från Bredfjället 1 maj; i övrigt finns rapporter om enstaka eller ett fåtal fåglar från flera håll. Två lite udda fynd gjordes dessutom: En höna sågs på Nord-Långö, Strömstad 21 september (Göran Silvemmark), medan en tupp höll till vid Nösnäs, Stenungsund 4–11 december (Ingela Björkdahl m fl). Den senare sågs ibland sitta på taket till gymnasieskolan i området.

Rapphöna *Perdix perdix*

Två rapporter: 1 ex Dannekroken, Hönö, Öckerö 11 mars (Per-Erik Hagström, Jeanette Hagström) och 1 ex Metesten, Harestad, Kungälv 19 mars (Maria Aronsson). Frågan är om inte beståndet i landskapet numera endast utgörs av utplanterade fåglar.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Sex spelande vaktlar har rapporterats under perioden 27 maj–26 juni, den lägsta summan sedan 2010. Antalen växlar dramatiskt mellan åren, vilket är fallet även i landet som helhet. Arten har nu varit årlig i landskapet ända sedan 1994.

Spelande fåglar: 1 ex Lökebergs kile, K-v 27 maj (Tony Norman, Owe Hougström). 1 ex Signehögsholmen, Normanneboslätten, K-v 27 maj (Ulf Persson, Anita Markusson). 1 ex Gerum, Tanumshede, T-m 1 juni (Göran Strömberg). 1 ex Tronnum, Torsby, K-v 7–10 juni (Agne Gillholm). 1 ex Hultås, Dragsmark, U-a 20 juni (Anders Balksten). 1 ex Ryk, Tanumshede, T-m 26 juni (Matti Åhlund).

Smålom *Gavia stellata*

Var hör lommarna som uppträder regelbundet i Sannesjön hemma? För andra året i rad dessutom smålommar som flyger över Ucklum under bästa häckningstid. Är Stora Hällungen en fiskesjö för något par och varifrån kommer de lommarna i så fall? Under vårsträcket damp det ner rekordmånga smålommar i Havstensfjord i Uddevalla; här observeras också enstaka fåglar sommartid.

Observationer att fundera över: 5 ex födosökande Hälle, Idefjorden, S-ad 2 maj (Rune Hixén). 27 ex födosökande Utby, Havstensfjord, U-a 7 maj (Jörgen Olsson m fl). 10 ex födosökande Utby, Havstensfjord, U-a 10 maj (Jörgen Olsson). 2 ex födosökande Sannesjön, M-l 3 juni (Lennart Hermansson). 1 ex förbifl. Svenshögen, S-nd 10 juni (Lasse Svensson). 2 ex rast Utby, Havstensfjord, U-a 19 juni (Jörgen Olsson, Jan Johansson). 1 ex födosökande Lanesund, Havstensfjord, U-a 25 juni (Jörgen Olsson). 1 ex förbifl. kacklande Norra Amdal, Ucklum, S-nd 2 aug (Ingemar BE Larsson).

Högsta dagssumma: 287 ex mot S Kråkudden, Hönö 10 maj (Stefan Svanberg m fl).

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Totalt 16 ex, varav två från våren och fjorton från efteråret. Årssiffran ligger mycket nära genomsnittet för 2000-talet: medianen för 2001–2012 är 18 ex. Fåglarna fördelade sig på maj 2 ex, oktober 4, november 9 och december 1. Fyndet

Järpe fotograferad i Landalaravinen vid Kynnefjäll i Munkedal 27 september 2013.
Foto: Lennart Hermansson (www.tringafoto.se)

i Stenungsund var det första i kommunen. Ett diagram över artens förekomst i Bohuslän finns i Fågelåret 2012 (*Fåglar i Bohuslän* 2013).

1 ad Vallerö, O-t 3 maj (Stefan Oscarsson). 1 2K Hyppeln-Kråkudden, Ö-ö 10 maj (Magnus Unger, Stefan Svanberg m fl). 1 1K Kråkudden, Ö-ö 24 okt (Tina Widén, Uno Unger m fl). 1 ex Mattesbrottet, Nord-Koster, S-ad 29 okt (Olof Kosterberg). 1 ad Kråkudden, Ö-ö 29 okt (Fredrik Ström m fl). 1 2K Skallen, Marstrandsön, K-v 31 okt (Peter Hvass). 1 ad Skallen, Marstrandsön, K-v 1 nov (Peter Hvass). 1 ad Skallen, Marstrandsön, K-v 2 nov (Björn Dellming, Karin Magnander). 1 ad Kråkudden, Ö-ö 4 nov (Tina Widén m fl). 1 2K- Dagsholmarna-Keholmen, S-nd 11–14 nov (Per Undeland, Nils-Erik Nilsson m fl). 1 ex Vedholmen, O-t 13 nov (Folke Sjöberg). 1 ex Kråkudden, Ö-ö 16 nov (Barbara Leibiger, Ingo Leibiger). 1 3K+ Saltösnippan, Saltö, S-ad 17 nov (Matti Åhlund). 1 ad Hyppeln, Ö-ö 19 nov (Roger Eskilsson). 1 ex Kråkudden, Ö-ö 28 nov (Tina Widén m fl). 1 ad Tunna Svartskär, Mollön, O-t 2–3 dec (Stefan Oscarsson, Max Allan Niklasson).

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

Fyra fynd med totalt 5 ex, varav ett överraskande sommarfynd av 2 ex. Medianvärdet för 2001–2012 är 4 ex, men 2002–2005 rapporterades 10–15 ex per år. Ett diagram över artens förekomst i Bohuslän finns i Fågelåret 2012 (*Fåglar i Bohuslän* 2013). Ett äldre fynd av vitnäbbad islom redovisas också på nästa sida.

*Smådopping med ätteläggar i Tofta kile, Kungälv 19 september 2010.
Foto: Peter Hvass (hvassnatur.se)*

1 4K+ Kråkudden, Ö-ö 3 jan (Stefan Svanberg m fl). 2 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 14 juni (Peter Nilsson, Jan Johansson, Per Wohlin). 1 1K Hummerviken, Ö-ö 26 okt (Thomas Karlsson). 1 1K+ Klädesholmen, T-n 30 dec (Thomas Liebig, Magnus Larsson, Owe Hougström).

Äldre fynd: 1 ex födosökande Sote huvud, Ramsvikslandet, S-s 8 dec 1973 (Stefan Hult, Per Undeland).

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Rapporterad med häckningskriterier från 14 lokaler med totalt 15 par, varav häckning konstaterades på fem lokaler. Dessa siffror kan jämföras med 15 lokaler (18–19 par) 2012, 18 lokaler (18–25 par) 2011, 18 lokaler (24 par) 2010, 17 lokaler (21–22 par) 2009 och 21 lokaler (ca 30 par) 2008. Som vanligt lite oklart hur många gamla och potentiella lokaler som besökts under året utan att smådopping påträffats – eller som inte kontrollerats alls.

Tanum (3 lokaler, 4 par): 1 ex Gultjärn, Sannäs 10 juni (Lennart Appelqvist). 2 par (minst 1 kull) Ejgdetjärnet, Kämpersvik 8 apr–27 sep (Jan Artursson m fl). 1 ex Krokbräckesjön, Trättelanda 26 apr (Lars Kellgren, Göran Strömberg).

Munkedal (1 lokal, 1 par): 1 ex Dammarna, Hensbacka 28 apr–6 maj (Joachim Thelin, Lennart Hermansson). **Lysekil (1 lokal, 1 par):** 1 ex Rejdemyr, Lyse 4 juni (Jörgen Olsson).

Uddevallå (1 lokal, 1 par): 1 par (1 kull) Fossendammen, Bokenäs 12 apr–10 aug (Nisse Henriksson m fl). **Stenungsund (1 lokal, 1 par):** 1 ex Dyfjäll, Svartedalen (Gunnar Karlsson).

Tjörn (1 lokal, 1 par): 1 ex Fällemyr, Klövedal 17 juni (Petra Söderqvist).

Kungälv (5 lokaler, 5 par): 1 ex Rördammen, Kode 21 maj (Björn Dellming). 1 par (1 kull) Smörsundsdammen, Koön, Marstrand 14 apr–25 juni (Stina Andreasson, Peter Strandvik). 1 par

(1 kull) Kristiansborg, Lycke 28 maj–27 juni (Peter Hvass). 1 par (1 kull) Södra Golfdammen, Tofta kile 4 juni–22 sep (Björn Dellming m fl). 1 ex Varbergsdammen, Ytterby 20 apr (Lars Davidsson).

Öckerö (1 lokal, 1 par): Ers vatten, Rörö 1 ex spel 1 juni, 1–3 ex 14 aug–11 nov (Uno Unger, Magnus Unger m fl).

Fem eller fler rastande eller övervintrande sågs 2013 endast vid Sundet, Stenungsund 12 januari–3 mars (som mest 7 ex, Thomas Liebig m fl) och Hamburgö, Tanum 24 januari (5 ex, Jan-Åke Hansson).

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Par i lämplig häckningsmiljö har rapporterats från tolv lokaler med tillsammans 30–32 par, vilket motsvarar ungefär hälften av vad det bohuslänska beståndet beräknades vara 2006 (se Rune Hixéns inventering 2006, presenterad i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2007). De högsta antalen noterades i Stora Hällungen (9 par) och Torslandaviken (6–7 par).

Inga ansamlingar över 100 ex. Den största flocken var 52 ex Kalvöfjorden, Orust 8 september (Nils-Erich Karlsson).

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Som vanligt spridda observationer av enstaka ex under hela året, utom mitt i sommaren. År 2012 noterades 90 fynd av 108 ex, 2013 betydligt färre: 63 fynd av totalt 74 ex fördelade på januari 3 fynd (5 ex), februari 3 (3), mars 3 (3), april 9 (11), maj 1 (2), augusti 4 (4), september 4 (4), oktober 12 (14), november 23 (27) och december 2 (2). Inga rapporter mellan 10 maj och 15 augusti.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Fem eller fler svarthakedoppingar rapporterades från tre lokaler: Grosshamn, Ramsviklandet, Sotenäs 27 april (Jan Pålsgård m fl), Kalvöfjorden, Orust 5-6 ex 31 augusti–15 september (Stefan Oscarsson m fl), samt Halsefjorden, Orust 7 ex 15 oktober (Owe Hougström) och 5 ex 24 november (Thomas Liebig, Magnus Larsson).

Arten har aldrig konstaterats häcka i Bohuslän; någon enstaka gång har par setts i lämplig häckningsmiljö, dock inte detta år.

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Det myckna blåsandet i november och december producerade en hög årssiffra på omkring 4400 ex (men se rrk Göteborgs kommentar nedan). Månadsfördelning: januari 58, februari 14, mars 2, april 57, maj 53, juni 26, juli 54, augusti 135, september 75, oktober 738, november 1693 och december 1511.

Från rrk Göteborg kopierar vi följande kommentar: ”I slutet av november och början av december höll en stor flock stormfågel till ett par kilometer utanför Hönö, säkerligen på grund av god födotillgång där. Fenomenet har noterats förr

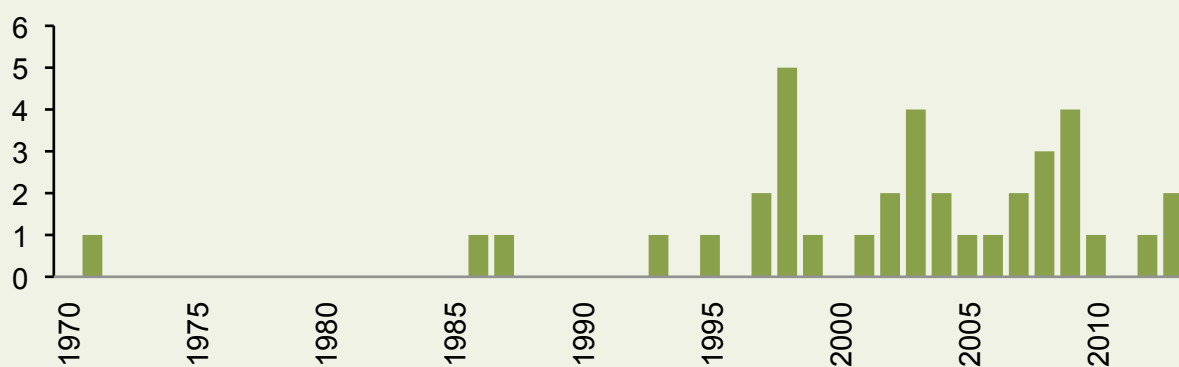
under samma tid på året, bl a 2010, men inte i denna omfattning. Födosökande stormfåglar är normalt inte helt lätta att räkna, och 500 ex den 3 december var högsta uppskattningen av flocken som säkert också varierade i storlek över tid.”

Stormfågel – höga antal: Kråkudden, Hönö, Ö-ö: 425 ex mot S 24 okt (Uno Unger m fl). 500 ex 3 dec (Bo Brinkhoff m fl).

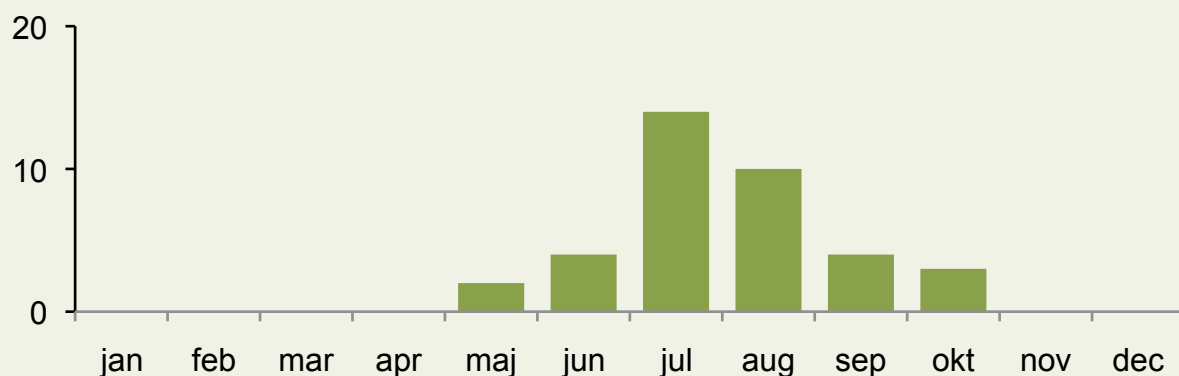
Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea* Rr

Två fynd: 1 ex sträckte mot N vid Måseskär, Orust 9 augusti (Thomas Liebig, Magnus Larsson) och 1 ex Klädesholmen, Tjörn 24 oktober (Per Undeland, Håkan Johnsson). Därmed har 37 ex noterats i Bohuslän. Första fyndet i Bohuslän, tillika det första i Sverige, gjordes på Hönö 8 oktober 1971.

Gulnäbbad lira i Bohuslän: antal exemplar per år

Gulnäbbad lira i Bohuslän: antal exemplar per månad

Grålira *Puffinus griseus*

Totalt rapporterades 39 ex fördelade på 15 obsdagar, vilket är mycket nära genomsnittet för de senaste tio och tjugo åren. Avvikande från det vanliga är däremot ett vinterfynd: 1 ex Grosshamn, Ramsviklandet, Sotenäs 3 januari (Jörgen Olsson). Detta var det femte registrerade vinterfyndet i landskapet; alla har kommit i början av januari. Övriga observerades mellan 16 september och 2 december. Månadsfördelningen blev januari 1 ex, september 3, oktober 23, november 9 och december 3.

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Totalt noterades 18 ex fördelade på 11 obsdagar. Det är något under snittet för de senaste tio åren (median 25 ex), men lika med snittet för de senaste 20 åren (median 17 ex). Fåglarna observerades som följer: april 1 ex (1 obsdag), juni 5 (2), juli 9 (4), augusti 1 (1) och oktober 2 (2). Mindre lira har noterats i april två gånger tidigare i Bohuslän (2010 och 2012).

Stormsvala *Hydrobates pelagicus* Rr

Efter avsaknad av fynd under förra året, blev det en nattfångad stormsvala detta år: 1 3K+ ringmärkt Måseskär, Orust 8 augusti (Kåre Ström, Magnus Larsson, Thomas Liebig). Med årets fångst har 83 stormsvalor registrerats i landskapet. Måseskär står med 41 av dessa!

Havssula *Morus bassanus*

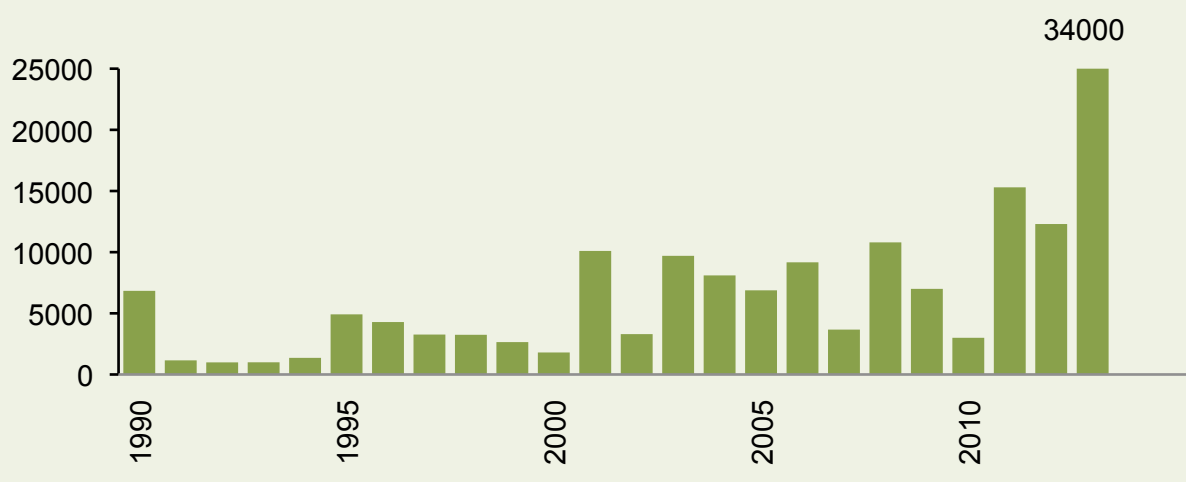
Rapporterades i rekordantal under året. Hur många olika individer som ingår är förstås osäkert, då delvis samma fåglar kan ha räknats på olika lokaler längs kusten samma dag eller samma fåglar återkommit olika dagar eller varit stationära en tid. Totalt rapporterades drygt 34 000 ex (uppenbara dubbelrapporteringar frånräknade). Medianvärdet för 2000–2012 är 8100 ex per år.

Fördelningen över året var normal: januari 270 ex, februari 30, mars 60, april 3690, maj 960, juni 170, juli 290, augusti 500, september 610, oktober 20140, november 6520 och december 1130.

De högsta dagssiffrorna var inte anmärkningsvärt höga med tanke på årssumman, som således byggts upp av många observationsdagar. Sex noteringar med 1000 ex eller fler:

2186 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 9 okt (Bo Brinkhoff, Lars Carlbrand, Jan-Åke Noresson). 2000 ex mot S Måseskär, O-t 10 okt (Folke Sjöberg). 1012 ex mot S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 24 okt (Jan Artursson m fl). 1000 ex mot S Klädesholmen, T-n 24 okt (Per Undeland, Håkan Johnsson). 1000 ex mot S Klädesholmen, T-n 4 nov (Per Undeland). 1450 ex mot S Härmanö, O-t 8 nov (Lasse Svensson).

Havssula i Bohuslän 1990–2013: antal exemplar per år

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Storskarvs-kolonierna kontrollerades inte systematiskt under året. En liten koloni tillkom i Uddevalla kommun. De stora kolonierna verkar inte ha ökat under senare år. En skattning av beståndet i Bohuslän 2013 kan hamna på omkring 2500 par fördelade på 14-15 kolonier.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

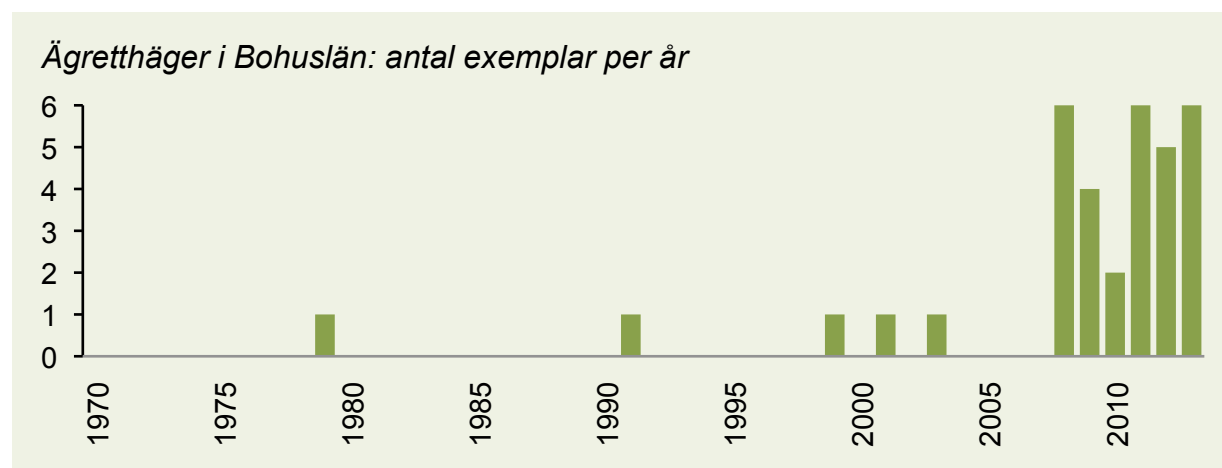
De häckande toppskarvarna på Väderöarna blir sakta allt fler; detta året bör det ha häckat 40-45 par (en av öarna beräknades dock inte; Tommy Järås, Jan Uddén, Matti Åhlund). Soteskär kontrollerades för första gången sedan 2010. Där fanns 6-7 bon, 2 med varma ägg, 4-5 tomma, samt en död gammal fågel. Det är möjligt att mink har stört häckningen. Från Bonden, Lysekil rapporterades häckning av minst ett par 2012, i år upptäcktes dock ingen häckning vid Länsstyrelsens kustfågelinventering. Det bohuslänska beståndet bör ha uppgått till drygt 50 par 2013.

I Kosterhavet inräknades som mest 1740 ex (19 oktober). Toppskarven har återkommit i stora antal sedan nedgången efter isvintrarna 2009–10 och 2010–11, om än en bit från rekordet för Kosterhavet (2800 ex från september 2008). Längs övriga kusten bara en lokal med rapporter av fler än 100 individer: Väderöarna, med som mest 440 ex 22 november.

Ägretthäger *Egretta alba*

Sex exemplar till de tidigare noterade 24 i Bohuslän ger 30 ex iakttagna, de flesta efter 2008 (19 ex). Arten häckade 2012 på Gotland och troligen också i Östergötland, men 2013 föreligger ingen konstaterad häckning i Sverige.

1 ex Svälte kile, Havstensfjord, U-a 10–11 maj (Per Stensland, Berndt-Johan Lindberg m fl).
1 ex Norrkila (Trommekilen), Brastad, L-l 12 maj (Pelle Johansson). 1 ex Tofta kile, K-v 30 maj (Peter Hvass, Björn Dellming). 1 ex Pjäskan, Koön, Marstrand, K-v 1 juni (Patrik Bengtsson).
1 ex Karholmsdammen, Torslandaviken, H-n 27 aug (Bengt Karlsson, Bo Brinkhoff, Christer Fält m fl). 1 ex Torslandaviken, H-n 24 nov (Sussie Carlström, Jan Johansson, Kajsa Gustafsson, Per Wohlin, Peter Nilsson).

Vit stork *Ciconia ciconia*

Fyra fynd under året: 1 ex Sundhammarsvägen, Torsby, Kungälv 30 april (Jonny Niklasson). 1 ex Kodemotet, Kode, Kungälv 24 maj (Jahn Ekman). 1 ex Lintjärn, Svarteborg, Munkedal 10 juni (Joachim Thelin). 1 ex Mellan-Ryr, Lycke, Kungälv 26 juni (Ingemar Bernhardsson). Antal fynd i Bohuslän sedan 1961 är nu omkring 51, bestående av cirka 60 ex.

Bivråk *Pernis apivorus*

Årets första obs gjordes 6 maj, den sista 28 september. Sträcket över Bredfjället bevakades sporadiskt av Lasse Svensson, och högsta dagssiffran inräknades 8 september, då 23 ex passerade mot söder.

Brun glada *Milvus migrans* Rr

Ett fynd detta år: 1 ex sågs vid Sjörisälvens mynning, Färlevfjorden, Munkedal 9 juni (Lennart Hermansson). Totalt har nu 25 fynd (26 ex) gjorts i landskapet, fördelade på Uddevalla 9 fynd, Munkedal 3 (4 ex), Orust 3, Tanum 3, Tjörn 2 och Sotenäs, Lysekil, Stenungsund, Kungälv och Hisingen 1 vardera. Månadsvis: april 5 fynd, maj 9, juni 7, juli 1 (2 ex) och augusti 3.

Röd glada *Milvus milvus*

Ett par häckade i Ljungskiletrakten, men några ungfåglar sågs aldrig till. Den första kända häckningen i landskapet på nära nog ett sekel tycks därför ha misslyckats. Paret genererade förmodligen bortåt femtio rapporter i området; räknar man dessa som enbart 2 ex blir den mycket ungefärliga årssumman för landskapet ändå otroliga 109 ex! Det verkliga antalet inblandade individer var säkerligen lägre. Den första gladan sågs 4 mars, den sista 9 september. Ett i alla avseenden makalöst år för arten i Bohuslän – som jämförelse kan nämnas att årssumman under det tidigare rekordåret 2011 var 47 ex. Man bör dock notera att det under 2012 sågs ”blott” 26 ex.

Den 26 juli sågs 19 ex sträcka tillsammans mot N vid Vallerö, Orust (Margareta Edebo gm Max Allan Niklasson), samtidigt som 17 ex (största flocken var 7 ex) inräknades sträckande mot NO vid Härmanö (Hans Börjesson m fl). Dessa fåglar kom säkerligen från Skagen, där samma dag runt 200 ex sträckte ut mot N-NO. Frågan är vart alla dessa glador tog vägen, då det blott sågs runt 10 ex i landskapet under augusti–september, och vad detta plötsliga ”utbrott” under sensommaren berodde på.

Kommunfördelning för fynden under 2013: Orust 42 ex, Hisingen 15, Kungälv 12, Uddevalla 10, Stenungsund 10, Strömstad 7, Lysekil 5, Tjörn 3, Tanum 2, samt Munkedal, Lilla Edet och Öckerö 1 vardera. Enda kommun utan fynd var således Sotenäs. *Månadsfördelning*: Mars 12 ex, april 37, maj 5, juni 5, juli 40, augusti 6 och september 4.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Sammanlagt har 719 rapporter om arten lagts in på *Svalan* under 2013, vilket är hela 189 fler än under rekordåret 2012, och de är från årets samtliga månader. 533 rapporter är från januari–mars, och flera av dem gäller fynd av 5 ex (och ett 6 ex och ytterligare ett 7-8 ex). Vissa dagar tycks upp mot 17 ex (13 januari) och 23 ex (22 februari) ha funnits samtidigt i landskapet.

Under perioden april–augusti föreligger 32 rapporter, med som mest 2 ex per fynd (en del av dessa kan möjligen gälla fåglar som sonderade inför en eventuell häckning), medan det under september–november finns 85 rapporter med som mest 3 ex per fynd. December resulterade i 41 rapporter med som mest 2 ex per fynd, betydligt lägre än det föregående årets 127 under samma månad.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Häckningar eller troliga häckningar har rapporterats från åtminstone tio lokaler, fördelade på Strömstad 2, Tanum 1, Uddevalla 1, Orust 1, Stenungsund 1, Kungälv 3-4 och Hisingen 1. Den enda lyckade häckningen som konstaterades var vid Tofta kile, Kungälv. Första vårobsen gjordes 3 april, sista för hösten 15 oktober.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Under januari–februari gjordes tre fynd i Kungälv och Hisingen, kanske handlade det om samma honfärgade individ. Från juni har 3 fynd rapporterats, samtliga gällande ensamma fåglar, fördelade mellan Strömstad, Stenungsund och Tjörn. Slutligen föreligger 2 fynd från december, gjorda i Kungälv respektive Hisingen, som även de handlade om ensamma blåhökar. Detta alltså utöver de fåglar som sågs under vår- och höststräck.

Stäpphök *Circus macrourus* Rr

Tre höstfynd gjordes detta år: 1 3K+ hane vid Ödsmåls kile, Kungälv 30 augusti, 1 adult hane vid Dottersröd, Solberga, Kungälv 5 september (båda Mats Raneström) och 1 1K mot S vid Rödberget, Bäckeby, Tjörn 11 september (Stefan Oscarsson, Jörgen Olsson).

Därmed har 26 fynd (lika många ex) gjorts i landskapet. Den kommunvisa fördelningen är som följer: Hisingen 7 fynd/ex, Öckerö, Orust och Kungälv 4 vardera, Uddevalla och Tanum 2 vardera, samt Lysekil, Munkedal och Tjörn 1 vardera. Fyndet på Tjörn var det första för kommunen. Även under 2012 påträffades 3 ex i Bohuslän, medan det under 2011 sågs hela 9 fåglar. På blott tre år har det totala antalet fynd/ex i Bohuslän således mer än fördubblats. Se också de båda artiklarna om arten i *Fåglar i Bohuslän* 1/2012.

Ängshök *Circus pygargus* Rr

En 2K hona sträckte mot SV vid Trädet, Säve, Hisingen 16 maj (Göran Sahlin, Christer Fält). Därmed har 29 fynd (av totalt 32 ex) gjorts i landskapet, fördelade

på Kungälv 7, Orust och Hisingen 5 vardera, Öckerö och Uddevalla 4 vardera, Strömstad 2, Tanum 1 (omfattande 4 ex; gäller häckningen från 1993) och Lysekil 1. Hela 22 av de 29 fynden har gjorts i maj. Se också diagrammet i *Fåglar i Bohuslän* 2010 (Fågelåret 2009) för en redovisning av fynden 1970–2009.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Sista vårobsen gjordes 10 maj, medan första för hösten gjordes 9 september. Den överlägset högsta sträcksiffran från Bredfjället var 27 ex mot S 11 oktober (Lasse Svensson).

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Under januari–april rapporterades 26 ex och under september–december 7 ex, totalt alltså 33 ex, vilket nära nog är en halvering av det föregående årets summa. Arten sågs i samtliga kommuner utom Strömstad, Stenungsund och Öckerö.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Årets riksinventeringsart var fiskgjuse och från Bohuslän rapporterades elva bofynd, fördelade mellan Strömstad 2, Tanum 2, Munkedal 5, Uddevalla 1 och Lilla Edet 1. Rune Hixén skattade beståndet till omkring 35 par under 2007 (se *Fåglar i Bohuslän* 2/2008). Matti Åhlund och Rune Hixén har kompletterat den inventeringen med uppgifter från 2008–2013 och beräknat att det bohuslänska beståndet var omkring 40 par 2013 (se nationella *Fågelåret 2013* och kommande nummer av *Fåglar i Bohuslän*). De två första gjusarna för året sågs 3 april. Hela tre fynd gjordes under oktober; det sista 25 oktober, vilket såvitt känt är det allra senaste hittills (näst senast är en fågel som sågs 24 oktober 2009).

Aftonfalk *Falco vespertinus* Rr

Hela fem fynd av ensamma aftonfalkar gjordes detta år, den högsta summan hittills. Tre sågs på samma dag, 17 september, varav två (som dock inte sträckte samtidigt) vid samma lokal. Fynddetaljer nedan. Därmed har 37 fynd (38 ex) gjorts i landskapet, fördelade på Uddevalla 10 fynd, Kungälv 6 (7 ex), Orust 5, Hisingen 5, Stenungsund 3, Tanum 2, Tjörn 2, Lysekil 1, Sotenäs 1, Öckerö 1 och Strömstad 1. Ny art för både Strömstad och Tjörn; nu är det bara Munkedal och Lilla Edets bohusdel som saknar fynd. Se också *Fåglar i Bohuslän* 1/2009 för en översikt av förekomsten i landskapet.

1 2K hane mot N Stora Sockna, Kosterarkipelagen, S-ad 21 maj (Matti Åhlund). 1 1K mot S Fröländ, Herrestad, U-a 14 sep (Jörgen Olsson, Peter Johansson). 1 ad hane och 1 2K hane mot S Rödderget, Bäcke Vik, T-n 17 sep (Stefan Oscarsson, Jörgen Olsson, Rune Hixén, Torbjörn Arvidsson). 1 1K Ödsmåls kile, K-v 17 sep (Peter Hvass).

Stenfalk *Falco columbarius*

En obs gjordes under januari: 1 ex Säby ö, Breviks kile, Tjörn 12 januari (Nils-Erik Nilsson). Under vårsträcket sågs arten mellan 3 april och 8 juni, och i juli gjordes

Foton avslöjade att jaktfalken som höll till vid Långåker nära Havsstensund gjorde minst en utflykt till Väderöarna. Bilden är från Långåker 9 mars 2013. Foto: Peter Grahn

ett fynd: 1 ex Nordvik, Skärhamn, Tjörn 10 juli (Tomas Torstenson). Därefter sågs stenfalk från 3 augusti och fram till och med 17 november.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Sammanlagt har ca 94 ex rapporterats, vilket är 8 fler än under det tidigare rekordåret 2012. Därmed har rekordet slagits fyra år i sträck. Antalet som sågs under juni–juli gick dock ned från fjolårets 22 ex till 14 detta år. Årets första lärkfalk sågs 19 april, nästa 25 april. Sista fyndet gjordes 11 oktober, näst sista 26 september.

Jaktfalk *Falco rusticolus* Rr

Under perioden 1 januari–20 april sågs vad som bedöms vara två olika 2K-fåglar i Bohuslän, medan två observationer av möjligen samma 1K-fågel gjordes i november–december. De båda fynden från Öckerö kommun och Nord-Koster ansågs gälla samma individ, då fågeln saknade några handpennor respektive hade tre utväxande handpennor. Kosterfyndet var för övrigt det första för den arkipelagen.

Den långstannande fågeln i Tanum var mycket stationär vid Långåker, där den ofta satt på en kommunikationsmast, och att detta var samma individ som vid Väderöarna kunde också visas genom Peter Grahns utmärkta foton (se http://svalan.artdata.slu.se/birds/gallery_imageinfo.asp?obsid=28105801). Fynddetaljer nedan. Inräknat årets fynd har nu 59 ex påträffats i Bohuslän (om observationerna vid Säve och Klövedal räknas som ett fynd).

1 2K Långåker, Havstenssund, T-m 1 jan (Fredrik Spak) och 6 mars–1 apr (Thomas Carlsson, Göran Strömberg, Lars Kellgren m fl); samma fågel sågs på Väderöarna, T-m 13 jan (Peter Grahns). 1 2K Hyppeln-Burö-Långholmen-Öckerö 2 feb (Magnus Unger, Ola Bäckman) och troligen samma fågel Nord-Koster, S-ad 20 apr (Olof Kosterberg). 1 1K hona Öxnäs, Säve, H-n 25 nov (Bo Brinkhoff). 1 1K Björholmen, Klövedal, T-n 1 dec (Thomas Liebig).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

2013 års häckningssäsong blev besvärlig på grund av den mycket kalla inledningen av våren. Totalt noterades 33 par (32 par 2012), men endast 23 av dem kunde säkert konstateras häcka. I några fall var åtminstone den ena falken utbytt och för ung att häcka, ett par var nyetablerat med unga falkar och i två fall kunde troligen inte honan värpa. Häckningsresultatet för de 23 häckande blev 18 lyckade häckningar (samma som 2012). Totalt blev minst 37 ungar flygga, vilket ger drygt två ungar per lyckad häckning. (Uppgifter från Tommy Järås)

Vinterfynden under januari–februari minskade från 126 under 2012 till 50 detta år, medan de under december däremot ökade från 10 till 14. Fyra av obsarna under årets två första månader gällde 2 ex. Det verkliga antalet inblandade individer är givetvis mycket lägre än vad dessa siffror antyder.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Häckning rapporteras från Tofta kile, Kungälv (Peter Hvass) och Stranderäng, Åbyfjorden, Sotenäs (Jan Pålsgård). I övrigt har arten påträffats under häckningstid vid minst 32 lokaler runtom i landskapet, vilket är 10 fler än under 2012. Under januari–februari har 5 ex rapporterats (fynddetaljer nedan), däremot inga under december: sista fyndet för året gjordes 24 november.

Januari–februari: 1 ex Åkers kile, Ljung, U-a 1 jan (Lasse Svensson). 1 ex Getskär, Jörlanda, S-nd 2 jan (Thomas Liebig, Christer Lind, Magnus Larsson) och 3 feb (Magnus Larsson). Färska spår Haby bukt, Ramsviklandet, S-s 10 feb (Jan Artursson). 1 ex Lilla Hällungen, Svenshögen, S-nd 10 feb (Lasse Svensson). 1 ex Heden, Hönö, Ö-ö 20–21 feb (Karin Magnander m fl).

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Totalt hördes detta år 10 fåglar (om Rossö-reviren har hållits av samma fågel). Fyndens geografiska spridning var god: från Hisingen till Strömstad; detaljer nedan. Arten noterades årligen under perioden 1999–2007, uteblev 2008–2009 och återkom sedan 2010–2013. Ett diagram över artens förekomst under 1967–2010 finns i *Fåglar i Bohuslän* 2/2011.

Spelande fåglar: 1 ex Metesten, Harestad, K-v 20 apr–15 maj (Maria Aronsson, Tomas Aronsson). Som mest 3 ex Lagmansholmen, Säve, H-n 2 maj–1 juni (Tommy Järås, Uno Unger m fl). 1 ex Ragnhildsholmen, H-n 11–12 maj (Freddy Persson, Martin Johansson m fl). 1 ex Kilen, Rossö, S-ad 13–20 maj (Martin Kvarnbäck, Göran Strömberg). 1 ex Karholmen, Stora Överön, K-v 14–15 maj (Björn Dellming). 1 ex Backeleran, Rossö, S-ad 30 maj–7 juni (Martin Kvarnbäck, Sune Westman, Matti Åhlund). 2 ex Älje-Porsens naturreservat, U-a 4–10 juli (Lars Viktorsson m fl).

Kornknarr *Crex crex*

Femton spelande fåglar har rapporterats detta år, vilket också är medianvärdet för perioden 2003–2013. En av dem ingick i ett häckande par; se nedan. Den kommunvisa fördelningen är som följer: Hisingen och Tanum 5 vardera, Uddevalla 2 samt Kungälv, Orust och Munkedal 1 vardera.

Bohusläns tredje häckning (efter 1950) konstaterades vid Röd, Bergs kile, Uddevalla, där 1 adult med 10 pulli sågs 8 juli (Anders Karlsson). De två tidigare är från 1966 (Uddevalla) och 1997 (Tanum). [Den senare publicerades ursprungligen som ”trolig”, men det har nu framkommit att den var säker, eftersom ungar iakttogs vid tillfället (Rune Hogebrant, muntligen)]. Om kornknarrrens historia i landskapet kan man läsa i *Fåglar i Bohuslän* 2/2009.

Spelande fåglar: 1 ex Mollön, Herrestad, U-a 12–14 maj (Jörgen Olsson, Bosse Lindström m fl). 2 ex Bottna, T-m 19 maj–28 juni (Rune Hixén, Kent-Åke Gustavsson, Hans-Olof Johansson m fl). 1 ex Ejgdetjärnet, Kämpersvik, T-m 19 maj–1 juni (Göran Strömberg, Jan Uddén, Sara Elg, Sune Westman). 1 ex Gamla flygfältet, Torslandaviken, H-n 19 maj (Magnus Persson). 1 ex Signehögsholmen, Norrmanneboslätten, K-v 25–29 maj (Lasse Svensson, Stig Giaever m fl). 1 ex Skutehagen, Torslanda, H-n 26 maj (Niklas Aronsson). 1 ex Kärrebergs by, Stala, O-t 27 maj–7 juni (Stefan Avenfors, Owe Hougström m fl). 1 ex Röd, Bergs kile, Uddevalla 28 maj–15 juni (Bengt Olsson) och häckning konstaterad samma lokal 8 juli (Anders Karlsson). 1 ex Gerum, Tanumshede, T-m 31 maj (Sara Elg). 1 ex Ragnhildsholmen, H-n 5–12 juni (Dan Larsson m fl). 1 ex Kålsereds dammar, Björlanda, H-n 9–26 juni (Johan Svedholm m fl). 1 ex Ryk, Tanumshede, T-m 28 juni (Thomas Ring). 1 ex Ödsmål, Håby, M-l 7 juli (Göran Cederholm). 1 ex Pansarkvillen, Säve, H-n 14 juli (Mats Raneström).

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Inga vinterfynd har rapporterats. Arten sågs mellan 10 april och 2 november.

Trana *Grus grus*

Årets första notering gjordes 1 mars, den följande 6 mars. Senaste höstfyndet är från 19 oktober, näst senaste 11 oktober. Den största sträckande vårflocken var

30 ex mot N vid Ljungskile, Uddevalla 4 april (Magnus Bladh). I juli sågs som mest 31 ex vid Orrevikskil, Strömstad (Stefan Karlsson m fl).

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Som mest sågs 5 ex vid Kråkudden, Hönö 1–31 januari (Magnus Unger m fl), där också upp till 3 ex fanns under februari. Dessutom rapporteras 1 ex från Skeppstadsholmen, Torslandaviken 4 januari (Magnus Persson). Första strandskatan norr om Öckerö var 1 ex vid Kungshamn, Sotenäs 1 mars (Jan Artursson), och årets sista i samma område var 1 ex vid Kaurö, Tjörn 30 november (Stefan Mattsson). När det gäller Öckerö kommun så sågs 1 ex vid Kråkudden med omgivningar 3–26 december (Tina Widén m fl).

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Fyra fynd gjordes under perioden 28 april–26 juni, omfattande 5-6 individer. Arten sågs årligen 1998–2009, uteblev 2010–2011 och återkom 2012. Ett diagram över artens förekomst i landskapet 1967–2012 återfinns i *Fåglar i Bohusläns* nummer från 2013 (Fågelåret 2012).

2 ex str mot S Hyppeln-Hönö, Ö-ö 28 apr (Roger Eskilsson, Lars Carlbrand m fl). 2 ex Tofta kile, K-v 23 maj (Nils Abrahamsson, Sussie Carlström m fl). 1 ex Stora Hästholmen, Björlanda, H-n 24 juni (Benga Ragnewall, Bo Nilsson). 1 ex Svanviks kile, O-t 26 juni (Stefan Avenfors m fl).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Arten rapporterades med häckningskriterier från 14-15 lokaler, och vid 7 av dessa konstaterades häckning. Första vårobs 15 april, sista för hösten 25 augusti.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Första vårobsen gjordes 5 mars, sista för hösten 6 oktober.

Fjällpipare *Charadrius morinellus* Rr (ej ad s-dr)

Två vårfynd (6 ex) och två höstfynd av ensamma fåglar gjordes denna gång. Därmed har 103 ex påträffats i Bohuslän, och detta var nionde året i rad med fynd av arten. Märkligt nog har 5 ex nu setts vid Torgonö, Strömstad i mitten av maj under åren 2007, 2008, 2012 och 2013. Ett diagram över förekomsten i landskapet 1965–2012 återfinns i *Fåglar i Bohusläns* nummer från 2013 (Fågelåret 2012)

1 ad mot S Hyppeln-Hönö, Ö-ö 10 maj (Magnus Unger, Stefan Svanberg m fl). 5 ex Torgonö, S-ad 16 maj (Matti Åhlund, Martin Kvarnbäck). 1 1K Kärrebergs by, Stala, O-t 27 aug (Stefan Avenfors). 1 1K Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 5 sep (Jan Artursson, Ing-Marie Artursson).

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Vid Bredmossen, Munkedal har 2 ex rapporterats mellan 28 april och 18 maj (Joachim Thelin, Göran Strömberg). Detta är kanske artens sista fäste i landskapet. Högsta dagssiffran vid Kråkudden, Hönö var 621 ad mot S 10 augusti (Roger Eskilsson, Jon Håkansson m fl), vilket troligen är nytt dagsrekord för lokalen.

Årets första ljunpipare sågs så sent som 11 april, medan den sista noterades 23 oktober.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Elva vårfynd omfattande 109 ex har rapporterats mellan 20 april och 14 juni; största andelen utgjordes av de ca 90 nordsträckande ex som passerade vid Torslandaviken, Hisingen 27 maj (Magnus Persson). Under höststräcket sågs arten mellan 26 juli och 19 oktober.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Årets första tofsvipa sågs vid Grosshamn, Ramsvikslandet 24 februari (Johan Eriksson). Nästa gång arten sågs var 4 mars, då 3 fynd omfattande totalt 8 ex gjordes. Därefter sågs arten regelbundet. Sista fyndet gällde 1 ex vid Kärna, Torsby, Kungälv 31 december (Martin Börjesson); näst sista var en flock på 35 ex vid Trädet och Bärby, Säve, Hisingen 25 november (Bo Brinkhoff).

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Föråret blev minst sagt udda i kustsnäppans fall: Till att börja med sågs som mest 3 ex vid Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 31 januari–2 februari (Peter Nilsson, Jan Johansson, Per Wohlin m fl). Januarifynd är mycket ovanliga. Därefter följde 3 fynd 14–30 april (totalt 14 ex), 1 fynd 29 maj (32 ex) och 2 fynd 25–28 juni (2 ex). Fynddetaljer återfinns nedan. Under efteråret sågs arten 31 juli–21 september, samt 1 ex 16 november (detaljer för detta fynd finns också nedan). De två klart bästa sträckdagarna vid Kråkudden var 13 augusti (62 ex mot S) och 17 september (64 ex mot S).

Fynd under april–juni: 2 ex mot S Kråkudden, Hönö 14 apr (Stefan Svanberg m fl). 1 ex Breviks kile, T-n 18 apr (Krister Svanvik, Håkan Johnsson) och 28 apr (Stefan Mattsson m fl). 10 ex mot S Kråkudden, Hönö 30 apr (Jon Håkansson m fl). 32 ex mot N Kråkudden, Hönö 29 maj (Roger Eskilsson). 1 2K Breviks kile, T-n 25 juni (Stefan Mattsson, Håkan Johnsson, Nils-Erik Nilsson). 1 ex Stora Håskär, Smögen, S-s 28 juni (Peder Kinberg).

Novemberfyndet: 1 ex mot SO Kråkudden, Hönö 16 nov (Magnus Unger m fl).

Sandlöpare *Calidris alba*

Sammanlagt sågs 52 ex under perioden 20 juli–5 oktober, därefter gjordes fynd av ensamma fåglar 19 oktober och 5 november (detaljer nedan). Största flocken innehöll 6 ex. Årets 54 ex kan jämföras med summan från rekordåret 2012, som låg på hela 177 ex. Medianvärdet för 2002–2012 ligger för övrigt på 82 ex.

Fynd under oktober–november: 1 ex Stora Drammen, Nord-Koster, S-ad 19 okt (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). 1 ex Söskär, Mollön, O-t 5 nov (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson).

Småsnäppa *Calidris minuta*

Totalt sågs blott ca 15 ex mellan 31 juli och 26 september, och ingen obs gällde mer än 2 ex. Med andra ord ett mycket magert år för arten i landskapet.

Adult kustpipare visar armhålan vid Ödsmåls kile, Kungälv 17 augusti 2013.
Foto: Björn Dellming

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Under vårsträcket sågs arten på sju lokaler mellan 6 och 28 maj. De två högsta noteringarna var 16 ex Tofta kile, Kungälv 19 maj (Peter Hvass) och 8 ex Breviks kile, Tjörn 20 maj (Nils-Erik Nilsson). Under höststräcket noterades fåglar på åtta lokaler mellan 16 juli och 18 augusti; högsta siffran var 4 ex Nordreälvstranden, Öxnäs, Säve, Hisingen 27 juli (Bo Brinkhoff).

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Arten sågs mellan 14 juli och 21 september; högsta noteringen var blott 4 ex.

Skärsnäppa *Calidris maritima*

Bohuslän utom Kråkudden-Bolleskären: Senaste vårobsen 12 maj, första för hösten 22 september. Toppnoteringar under föråret var 350 ex Segelskären och 170 ex Stora Drammen-Rödsjär-Svartskären, Nord-Koster 27 mars (Matti Åhlund, Jörgen Olsson, Ingemar Åhlund), 195 ex Koster sten, Nord-Koster 4 april (Matti Åhlund) och 180 ex Säingarna-Stensjär-Järnsjär, Skaftö 29 mars (Thomas Liebig, Magnus Larsson). Efterårets högsta noteringar blev 270 ex Segelskären och 95 ex Stora Drammen-Koster sten, Nord-Koster 19 oktober (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund) och 108 ex Väderöarna 22 november (Matti Åhlund, Jan Uddén).

Kråkudden-Bolleskären, Öckerö: Senaste vårobsen gjordes 31 maj och första för hösten 5 oktober. Högsta siffrorna var under våret 95 ex (20 maj, Bo Brinkhoff) och under efteråret blott 30 ex.

Kärrensäppa *Calidris alpina*

Arten sågs under perioden 17 mars–13 november, näst sista obs 4 november. En mycket hög sträcksiffra noterades 28 maj vid Kråkudden, då totalt 720 ex passerade mot S, samtidigt som 80 ex rastade på Bolleskären (Jon Håkansson).

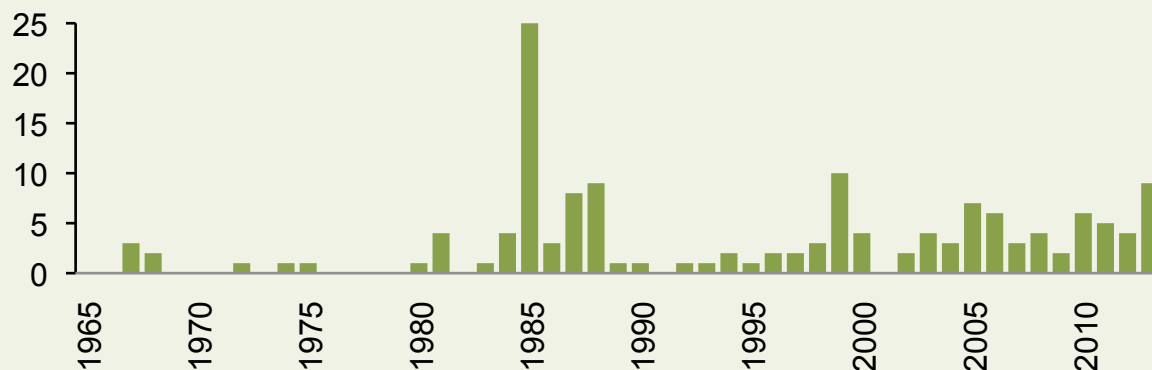
Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Detta år noterades två fynd (minst 5 ex) under maj och tre fynd (minst 4 ex) under augusti; detaljer nedan.

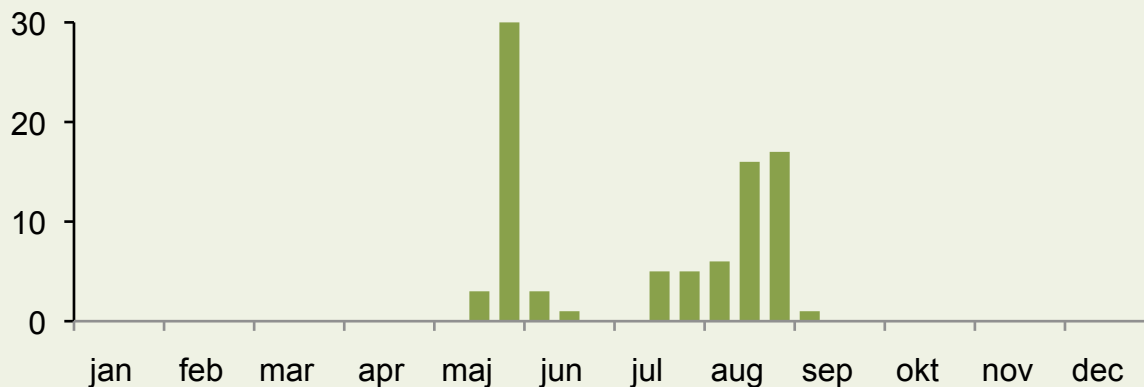
1 ex Tofta kile, K-v 15 maj (Peter Hvass) och 1 ex samma lokal 21 maj (Mats Raneström, Stefan Malm). Som mest 4 ex Kårsund, Klövedal, T-n 27–28 maj (Stefan Mattsson). 1 1K Mollön, U-a 3–8 aug (Peter Johansson, Kenneth Johansson m fl). Som mest 2 1K Breviks kile, T-n 11–26 aug (Per Undeland, Håkan Johnsson, Petra Söderqvist). 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 19 aug (Nils Hultman).

Artens uppträdande i landskapet framgår av nedanstående diagram. Vårsträcket är påfallande koncentrerat till slutet av maj. Tidigaste datum genom alla år är 15 maj. Från september finns bara ett fynd.

Myrsnäppa i Bohuslän 1967–2013: antal exemplar

Myrsnäppa i Bohuslän 1994–2013: antal ex per tiodagarsperiod

Brushane *Philomachus pugnax*

Arten observerades mellan 14 april och 5 oktober. Den största vårflocken var 12 ex och största höstflocken 23 ex.

Dvärgbeckasin *Lymnocryptes minimus*

Arten sågs på nio lokaler mellan 10 januari och 15 maj; totalt var troligen 10 ex inblandade. Ett av vårfynden gällde en spelande fågel vid Lagmansholmen, Hisingen 5 maj (Magnus Persson m fl).

Under perioden 15 september–10 december påträffades den på ca 21 lokaler, högsta antalet var 8 ex vid Skogomedammen, Hisingen 8 november (Kicki Westman m fl). När det gäller vinterfynden sågs 3 ex under januari–februari och 1 ex under december; samtliga redovisas nedan.

Januari–februari: 1 ex Källsby kile, S-nd 10 jan–2 feb (Per Undeland). 1 ex Rörö, Ö-ö 13 jan (Uno Unger, Magnus Unger). 1 ex Skogomedammen, H-n 3 feb (Tina Widén). **December:** 1 ex Torslanda golfbana, H-n 10 dec (Ola Wennberg, Roger Eskilsson m fl).

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Första observationen gjordes så sent som 23 mars, medan 5 fynd (6 ex) har rapporterats mellan 7 och 28 december, samtliga i södra halvan av landskapet. Den största ansamlingen var 75 ex Stranderäng, Åbyfjorden, Sotenäs 27 augusti (Jan Artursson, Bengt Carlsson).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Ett gott år för arten: Under maj påträffades 8 ex, varav 3 gällde spelande fåglar på Tjurholmen, Göta älv, medan 4 ex sågs i september. Fynddetaljer nedan.

Vårfynd: 1 ex Ragnhildsholmen, H-n 5 maj (Kåre Ström). 1 ex Ejgdetjärnet, Kämpersvik, T-m 8 maj (Thomas Ring, Mats Ojaste). 1 ex Sjörisälvens mynning, Färlevfjorden, M-l 8 maj (Lennart Hermansson). 1 ex Hästen, Hönö, Ö-ö 9 maj (Håkan Möller). Som mest 3 spelande ex Tjurholmen, Göta älv, K-v 11–12 maj (Björn Dellming, Stefan Malm m fl). 1 ex Hjälmvik, Kalvöfjorden, O-t 29 maj (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson). **Höstfynd:** 1 ex mot S Ers kulle, Rörö, Ö-ö 7 sep (Markus Lagerqvist, Evamaria Ferm m fl). 1 ex Strömsvattnet, S-ad 20 sep (Matti Åhlund). 1 ex Hökälladammen, H-n 21 sep (Stefan Svanberg, Jan-Åke Noresson). 1 ex Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 27 sep (Nils Hultman).

Morkulla *Scolopax rusticola*

Tre kullor påträffades under 8–20 januari och en 17 februari; nästa fynd gjordes 6 mars. Den första dragande fågeln rapporterades så sent som 5 april. Under december gjordes 7 fynd (8 ex), samtliga i södra halvan av landskapet.

Rödspov *Limosa limosa*

Sex fynd (8 ex) gjordes detta år, varav två gällde rasen *islandica* (se nästa text) och ett där det troligen rörde sig om denna ras. Fyndet i Stenungsund var det första för kommunen. Fynddetaljer följer på nästa sida.

Den ena av de två adulta rödspovarna som mellanlandade på Kosteröarna i Strömstad 16–18 juli 2013. Foto: Edwin Sahlin (www.edwinphoto.se)

Fynddetaljer rödspov:

2 ex (troligen *islandica*) Källsby kile, S-nd 29 apr (Per Undeland). 1 ex Utby, Herrestad, U-a 10 maj (Göran Sahlin). 1 ex Tofta kile, K-v 14–16 maj (*Ingemar Bernhardsson, Björn Dellming, Peter Hvass m fl). 2 ex Valnäsbukten, Nord-Koster - Nedre kile, Syd-Koster - Valnäs tjärne, Nord-Koster, S-ad 16–18 juli (*Edwin Sahlin, Olof Kosterberg).

”Isländsk rödspov” *Limosa limosa islandica* Rr

Med årets två ensamma fåglar finns det nu tolv dokumenterade fynd omfattande totalt 17 ex av rasen *islandica* i Bohuslän. Fjärde året i rad med fynd i Breviks kile på Tjörn.

1 1K Breviks kile, T-n 12 sep (Nils-Erik Nilsson, Jahn Ekman m fl). 1 1K Morlandatången, O-t 16 sep (Stefan Oscarsson, Peter Nilsson m fl).

Myrspov *Limosa lapponica*

Omkring 20 fynd gjordes under perioden 15 april–27 maj, högsta noteringen gällde 12 ex. Under retursträcket sågs arten mellan 16 juni och 12 oktober, med 35 ex som högsta notering; därutöver en eftersläntrare: 1 ex Trälebergs kile, Lysekil 5 november (Rune Hixén). På sistnämnda lokal fanns för övrigt 1 ex även 6–12 oktober; eventuellt var det samma fågel som fanns kvar i november.

Småspov *Numenius phaeopus*

Arten påträffades under perioden 20 april–14 september. Inga stora flockar har rapporterats.

Storspov *Numenius arquata*

Inga häckningsuppgifter föreligger; senast sådana förekom var 2004. Arten noterades under perioden 1 april–17 november. En enda rapport från våren handlar om ett tresiffrigt antal, nämligen 100 ex mot O vid Bojarkilen, Strömstad 20 april (Göran Silvemmark), vilket är ovanligt få. Ytterligare en tresiffrig flock sågs dock senare på året: 200 ex mot S vid Rannebergsbukten, Resteröd, Uddevalla 28 juni (Jörgen Olsson). Under perioden 2–17 november sågs sex ensamma fåglar.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Årets första observation gjordes 15 april, medan höstens sista drillsnäppa sågs 4 oktober; näst sista 24 september.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Första observationen är från 9 april, sista 2 oktober. Näst sista fyndet gjordes 18 september. Arten brukar normalt ses redan i mars, varför datumet för årets första fynd får anses vara anmärkningsvärt sent.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Observerad under perioden 28 april–19 september.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Sågs mellan 15 april och 19 oktober. Största flocken var 83 ex vid Breviks kile, Tjörn 4 juli (Håkan Johnsson).

Grönbena *Tringa glareola*

Första noteringen gjordes 16 april, sista 14 september.

Rödbena *Tringa totanus*

Arten sågs under perioden 7 april–5 november; näst senaste höstfyndet gjordes 5 oktober.

Roskarl *Arenaria interpres*

Utanför de normala sträckmånaderna sågs arten enligt följande: januari 2 fynd (4 ex), februari 1 (1 ex), mars 1 (5 ex), oktober–november 6 (14) och december 1 (1). Noterbart är att några av dessa fynd är från Öckerö, Tjörn och Kungälv. Fynduppgifter nedan. I övrigt observerades blott 6 ex (fördelade på 4 fynd) under 14 april–16 maj, 1 ex 6 juli (detaljer nedan) och 38 ex mellan 5 augusti och 9 september (största flocken 5 ex). Som synes är det enbart juni som saknar fynd detta år.

Brednäbbad simsnäppa Vedholmen, Orust 1 november 2013. Foto: Peter Grahm

Roskarl – januari: 2 ex Ramnungen, Segelskären, T-m och 2 ex Ramskär, Segelskären, T-m 13 jan (Matti Åhlund). **Februari:** 1 ex Tåudden, Marstrandsön, K-v 3 feb (Peter Strandvik). **Mars:** 5 ex Segelskären, T-m 27 mars (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund, Jörgen Olsson). **Juli:** 1 ex Ursholmen, Syd-Koster, S-ad 6 juli (Svante Söderholm, Elisabeth Stureson). **Oktober–november:** 1 ex Svartehällorna, Nord-Koster, S-ad 6 okt (Olof Kosterberg). 5 ex Segelskären, T-m 19 okt (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). Som mest 5 ex Skallen, Marstrandsön, K-v 26 okt–10 nov (Bertil Carlsson, Ulrica Carlsson, Peter Hvass m fl). 1 ex Bredskär, Klädesholmen, T-n 27–29 okt (Nils-Erik Nilsson, Stefan Mattsson). 1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 29 okt (Dennis Nyström). 1 ex Ramnungen, Segelskären, T-m 22 nov (Matti Åhlund, Jan Uddén). **December:** 1 ex Segelskären, T-m 13 dec (Matti Åhlund).

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Enda fyndet detta år gäller 1 ex vid Stranderäng, Åbyfjorden, Sotenäs 10 augusti (Jan Pålgård), vilket höjer totalsumman till 107 ex. Diagram över uppträdandet 1967–2010 och per månad återfinns i *Fåglar Bohuslän* nr 2/2011.

Smalnäbbad/brednäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus/fulicarius*

En simsnäppa som inte kunde bestämmas till art sågs vid Flateskär, Måseskär, Orust 22 augusti (Max Allan Niklasson). Datumet pekar på att det bör ha varit en smalnäbbad.

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius* Rr

Sex exemplar påträffades under perioden 9 oktober–3 december; fem av dem sågs vid Kråkudden. Fynddetaljer nedan. Totalt har därmed 100 ex påträffats i landskapet. Diagram över artens uppträdande 1967–2010 och per månad återfinns i *Fåglar Bohuslän* nr 2/2011.

1 ex mot S Kråkudden, Ö-ö 9 okt (Ola Wennberg, Bo Brinkhoff m fl). 1 ex mot V Kråkudden 24 okt (Marinko Karabatic, Uno Unger m fl). 1 1K Vedholmen, Karingön, O-t 1 nov (Peter Grahn). 2 ex mot S Kråkudden 13 nov (Ola Bäckman, Anders Olsson m fl). 1 ex mot S Kråkudden 3 dec (Mattias Pozsgai, Tina Widén m fl).

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* Rr

Åter ett magert år med 5 ex, samtliga noterade vid Kråkudden, Hönö. Ett oväntat fynd av en adult individ 31 juli avvek från det normala mönstret. Därtill några obestämda bredstjärtade-/kustlabbar. Diagram över uppträdandet 1967–2011 finns i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2012. Senaste toppår var 2011 och 2005, båda med närmare 100 ex.

Kråkudden, Ö-ö: 1 ad 31 juli (Lars Eric Rahm m fl). 1 3K 1 nov (Per Björkman m fl). 1 1K 3 nov (Barbro Björkman m fl). 1 1K 4 nov (Tina Widén m fl). 1 1K 7 nov (Jon Håkansson).

Ob. bredstjärtad-/kustlabb *Stercorarius pomarinus/parasiticus*

1 ex mot S Klädesholmen, T-n 24 okt (Per Undeland). 1 ex mot S Klädesholmen, T-n 4 nov (Per Undeland). 1 1K mot S Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 8 nov (Lennart Hermansson, Jan Johansson, Martin Johansson). 1 ex Klädesholmen, T-n 30 dec (Håkan Johnsson).

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Första labbarna sågs 14 april. Fyra oktoberfynd (5 ex) och inte mindre än fyra novemberfynd (4 ex, se nedan) avslutade året.

1 3K+ mot S Klädesholmen, T-n 4 nov (Per Undeland). 1 3K födosökande Bredskär, Klädesholmen, T-n 4 nov (Per Undeland). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 6 nov (Hans Norelius). 1 1K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 7 nov (Jon Håkansson, Lars Carlbrand).

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus* Rr

Fyra fynd mellan 29 augusti och 24 oktober, samtliga var ungfåglar och sågs vid Kråkudden. En återgång till mer moderat årssumma efter förra årets höga siffra (27 ex). Se diagram i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2012 för förekomsten 1967–2011.

Kråkudden, Hönö: 1 1K 29 aug (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg). 1 1K mot V 1 sep (Per Björkman m fl). 1 1K mot S 16 sep (Roger Eskilsson, Jon Håkansson, Osborne Lindberg). 1 1K mot S 24 okt (Uno Unger m fl).

Storlabb *Stercorarius skua*

Totalt rapporterades 185 ex. Medianvärdet för den senaste tioårsperioden är 107 ex (2003–2012). De fördelade sig på januari 3 ex, mars 2, april 70, maj 15, juni 6, juli 10, augusti 19, september 2, oktober 33, november 17 och december 8. Anmärkningsvärt är framför allt den höga aprilsiffran och de

Ung svarthuvad mås vid Källsby kile, Stenungsund 28 juli 2013.
Foto: Björn Dellming

förhållandevis låga siffrorna i augusti–september. Storlabbens förekomst i Bohuslän 1967–2008 redovisades i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2009.

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus* Rr

Hela tre fynd detta år: 1 adult Trälebergs kile, Lysekil 10–11 april (*Mats Tunsvik, Rune Hixén, Per Wohlin m fl), 1 1K Källsby kile, Stenungsund 28 juli (*Per Undeland m fl) och 1 1K Ödsmåls kile, Kungälv 7 augusti (Mats Raneström). Båda de två förstnämnda fåglarna var ringmärkta.

Årets fynd är Bohusläns sjätte till åttonde fynd av arten. De tidigare har alla varit adulta och de observerades vid Havstensfjord, Uddevalla 20–21 maj 1992, Vedholmen, Orust 18 oktober 1996, Torslandaviken, Hisingen 30 april 2005, Kråkudden, Hönö 19 april 2011 och Torslandaviken 18–20 maj 2012.

Dvärgmås *Hydrocoloeus minutus*

Sammanlagt rapporterades drygt 130 ex. Den siffran ligger under genomsnittet för 2000-talet (medianen 2000–2012 är ca 280 ex). Månadsfördelningen var januari 2 ex, april 7, maj ca 30, juli 1, augusti 14, september 4, oktober 5, november 24 och december ca 55. Från Torslandaviken rapporterades arten så gott som dagligen med 1–7 ex mellan 26 april och 23 maj.

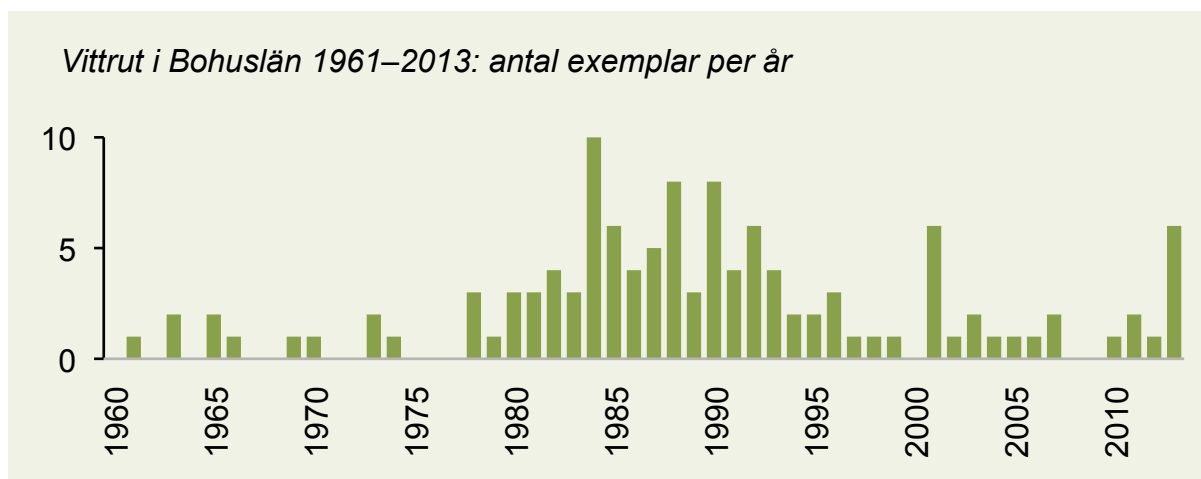
Tärnmås *Xema sabini* Rr

Ett fynd i år: 1 1K Fykan, Ramsvikslandet, Sotenäs 24 oktober (Anders Fransson). Diagram över förekomsten 1967–2011 finns i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2012. Arten har setts årligen sedan 2002. Antalet per år har varit 10 ex eller fler fyra år, nämligen 2011 (11 ex), 2008 (10), 2007 (24) och 1997 (68).

Vittrut *Larus hyperboreus* Rr

Högsta årssumman på länge: 6-7 ex, samtliga under årets två första månader. Arten har setts så gott som årligen sedan 1978; undantagen är åren 2000, 2008 och 2009 (se nedanstående diagram).

1 2K Jordfallsbukten, Gullmarn, U-a 1–2 jan, upptäcktes 29 dec 2012 (Berndt-Johan Lindberg m fl). 1 2K Strande ö, Resteröd, U-a 1 jan (Rune Hixén). 1 2K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 3 jan (Stefan Svanberg m fl). 1 2K Uddevalla centrum 5 jan (Kent-Åke Gustavsson). 1 2K Kråkudden, Hönö, Ö-ö 30–31 jan (Jon Håkansson m fl). 1 3K Öckerö 5–6 feb (Jon Håkansson m fl). 1 2K Skitrarna, Väderöbod, T-m 23 feb (Magnus Corell).

Rosenmås *Rhodostethia rosea* Rr

Ett fynd, det första september-fyndet i Bohuslän, tillika landskapets åttonde rosenmås: 1 adult Krossekärr, Ulmekärrssand, Tanum 4 september (Göran Strömberg). Tidigare fynd i Bohuslän är gjorda 1983, 1984, 1993, 2006 (2 fynd) och 2011 (2). Månadsfördelningen för tidigare fynd är januari 2, maj 1, juli 1, oktober 1 och december 2. Av dessa har fem varit adulta och två 1K.

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

Tre dagssummor på 1000 fåglar eller strax däröver – en ganska normal utdelning. 1000 ex mot S Klädesholmen, T-n 4 nov (Per Undeland). 1100 ex mot S Kråkudden, Hönö 8 nov (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg, Ulf Persson). 1000 ex mot S Kråkudden, Hönö 23 dec (Martin Alexandersson, Ingemar BE Larsson).

Sandtärna *Gelochelidon nilotica* Rr

Ett fynd: 1 adult mot S förbi Hyppeln - Hönö (Magnus Unger, Jon Håkansson m fl) och senare rastande i Torslandaviken 18 maj (Magnus Persson m fl).

Vi kopierar oblygt vad rrk Göteborg skrivit om sandtärnan: ”En av årets största sensationer när det gäller rariteter var den sandtärna som på morgonen den 18 maj först sågs sträcka förbi Hyppeln och Hönö för att sedan på kvällen återupptäckas rastande i Torslandaviken. Det är naturligtvis inte omöjligt att det rörde sig om två olika fåglar, men med tanke på hur ovanlig den är i landet är det nog klokt att bedöma det som en och samma individ. Detta var första fyndet av arten i rapportområdet och i Västergötland samt det andra fyndet i Bohuslän. Det första fyndet i Bohuslän utgjordes av en död fågel vid Stora Hällungen 15 juni 1940. I Halland har det gjorts 15 fynd till och med 2013. Tidpunkten för årets observation är mycket typisk för sandtärnans uppträdande i landet där maj är den månad som klart toppar statistiken över fyndbilden.”

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Fyra fynd detta år. Enstaka skräntärnor brukar ses så gott som årligen i Bohuslän. Totalt har nu 66 fynd (81 ex) registrerats i landskapet sedan 1961.

1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 16 maj (Jon Håkansson). 1 ex över Lysekil 31 maj (Ingemar Åhlund). 1 ex hittad döende med bruten vinge Norra Amdal, Ucklum, S-nd 30 juni (Ingemar BE Larsson). 1 ex mot S Ramsön, S-nd 5 aug (Håkan Aronsson).

Svarttärna *Chlidonias niger*

Åtta sydsträckare blev årets skörd, alla mellan 8 och 18 maj.

2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 8 maj (Jon Håkansson). 1 ex mot S Marstrandsön, K-v 10 maj (Peter Strandvik). 1 ad mot S Inre Skapholmen, Klädesholmen, T-n 12 maj (Nils-Erik Nilsson). 4 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 18 maj (Jon Håkansson).

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Den första silvertärnan för året var två och rapporterades 18 april. Därefter regelbundna observationer fram till 18 augusti, följt av två fynd vardera i september och oktober.

Oktoberfynden: 1 1K rastande Breviks kile, T-n 25–29 okt (Stefan Mattsson, Nils-Erik Nilsson). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 29 okt (Mattias Pozsgai).

2K-fåglar: 1 2K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 18 maj (Jon Håkansson). 1 2K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 15 juni (Per Björkman).

Fisktärna *Sterna hirundo*

Första vårfyndet gjordes 13 april. Sågs därefter regelbundet fram till 19 september. Inga fynd därefter.

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*

Omkring 10 par häckade med fisktärnor på Kråkholmen, Hönö i Öckerö kommun för andra året i rad (Uno Unger m fl). Liksom förra året lyckades några av tärnorna få fram flygga ungar. Detta är den tredje kända häckningen av arten i Bohuslän.

Den första häckningen noterades i Vägga skärgård i Sotenäs 1999.

Arten rapporterades mellan 7 april och 7 september; 90% av totalt 382 rapporter kom från Öckerö kommun, precis som vanligt.

Sillgrissla *Uria aalge*

Årets högsta dagssumma var så låg som 170 ex mot S Kråkudden, Hönö, Öckerö 24 oktober (Uno Unger m fl).

Alkekung *Alle alle*

Totalt noterades omkring 480 alkekungar, vilket är klart under genomsnittet för den senaste tioårsperioden (medianen för 2003–2012 är 1370 ex). De fördelade sig på januari 16 ex, oktober 167, november 282 och december 14. Höstens första alkekung sågs 17 oktober. Högsta dagssiffran var 51 ex mot S vid Härmanö, Orust 16 november (Lasse Svensson). Diagram över förekomsten 1976–2012 återfinns i *Fåglar i Bohuslän 2013* (Fågelåret 2012).

Lunnefågel *Fratercula arctica*

Ännu ett magert år för lunnefågeln. Endast 15 ex iakttagna, vilket tillsammans med 2010 är den lägsta årssiffran sedan 1995. Månadsfördelning (antal ex): april 1, juni 3, augusti 1 (dött), september 1, oktober 4 och november 5. Diagram över förekomsten 1976–2012 återfinns i *Fåglar i Bohuslän 2013* (Fågelåret 2012).

Vår- och sommarfynd : 1 ad Vedholmen, Karingön, O-t 23 apr (Stefan Oscarsson). 1 2K Kråkudden, Hönö, Ö-ö 14 juni (Bo Brinkhoff m fl). 2 ad förbiflygande Hållö, Sotenäs 14 juni (Åke Anderson).

Skogsduva *Columba oenas*

Tre fynd (9 ex) gjordes under januari, samtliga i Kungälv kommun; nästa notering kom 1 mars. Årets sista fågel sågs 26–27 december, näst sista 16 november.

Detaljer för vinterfynden återfinns nedan. Den största ansamlingen var de 40 ex som fanns vid Åseby, Solberga, Kungälv 5 och 10 augusti (Thomas Liebig, Mats Raneström, Christer Lind).

Vinterfynd: 1 ex Kroken, Tjuvkil, Lycke, K-v 26 jan (Peter Hvass). 3 ex Nordösundet, Lycke, K-v 27 jan och 5 ex Varberg, Ytterby, K-v 30 jan (båda Peter Strandvik). 1 ex Torslandaviken, H-n 26–27 dec (Anders Wänge Persson m fl).

Ringduva *Columba palumbus*

Kulmen på höstens ringduvesträck tycks ha infallit under två oktoberdagar: Bland annat sträckte 17300 ex mot S vid Bredfjället, Uddevalla (Lasse Svensson) och 8025 ex mot S väster om Backamo flygfält, Uddevalla (Jerry Nerstrand) 11 oktober och 11500 ex vid Rödberget, Bäckeby, Tjörn 12 oktober (Nils-Erik Eriksson).

Två stora flockar drog också mot söder över Lysekils tätort tidigt på morgonen det förstnämnda datumet: 3000 ex, strax följda av 1200 ex (Ingemar Åhlund).

Turkduva *Streptopelia decaocto*

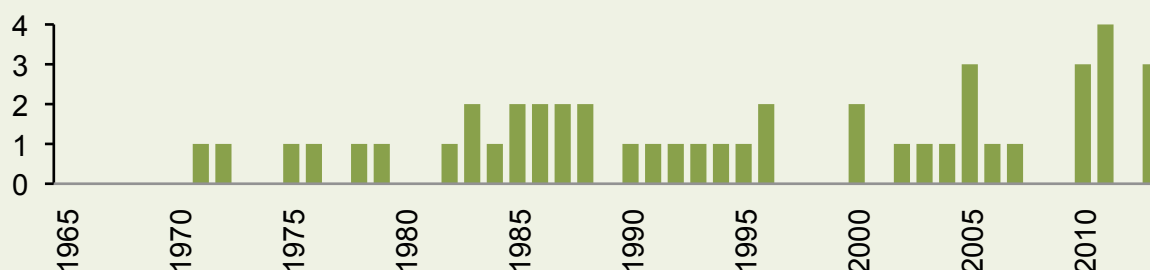
Ropande fåglar hördes i åtminstone sexton orter mellan Öckerö i söder och Strömstad i norr. En häckning konstaterades vid Kålgården, Skärhamn, Tjörn (Tomas Torstenson). Största ansamlingarna var 17 ex Badhusberget, Lysekil 30 september (Ingemar Åhlund) och 15 ex vid Norra Kyrkogården, Uddevalla 10 oktober och 26 november (Jan Johansson, Lennart Hermansson). Den första ropande turkduvan hördes 1 januari, den sista 22 december...

Turturduva *Streptopelia turtur* Rr

Under 2012 uteblev turturduvan, men detta år föreligger tre fynd av ensamma fåglar: 1 ex Tofta kile, Kungälv 30 maj (Björn Dellming, Peter Hvass), 1 1K Hälleviksstrand, Orust 6 oktober (Björn Gustafsson) och 1 ex Sudda, Hönö, Öckerö 10 oktober (Oskar Wangdell, se vidstående foto). Totalt föreligger nu 48 fynd i Bohuslän (49 ex).

Turturduva i Bohuslän 1965–2013: antal exemplar per år

Gök *Cuculus canorus*

Första gökarna hördes 3 maj, medan sista observationen gjordes 20 september; näst sista 9 september.

Berguv *Bubo bubo*

Endast 45 revir registrerades under 2013. Trettonde året i rad med ett dåligt häckningsresultat för uvarna, med blott 4 ungar producerade. Fördelning mellan kommunerna: Strömstad 3 par/0 ungar, Tanum 3/0, Munkedal 2/0, Uddevalla 1/0, Sotenäs 3/0, Lysekil 7/0, Orust 6/0, Tjörn 8/1, Stenungsund 4/1, Kungälv 7/2 och Öckerö 1/0. Norr om Tjörn noterades således inga ungar alls.

Hökuggla *Surnia ulula*

Under årets tre första månader sågs 10 ex, samtliga i den norra halvan av landskapet, vilket givetvis var en fortsättning på den invasion som inleddes i

september 2012. Totalt sågs därmed 26 hökugglor under de sju månader den pågick. Enda efterårsfyndet gjordes vid Väjern, Sotenäs i början av oktober.

1 ex Sältenmotet, Skee, S-ad 11–13 jan (Petter Bohman, Matti Åhlund, Stefan Karlsson m fl).
1 ex Håby, M-l 11 jan–1 mars (Joachim Thelin, Lennart Hermansson m fl). 1 ex Torim, Lur, T-m 13 jan (Göran Strömberg). 1 ex Ängahagen, Lane-Ryr, U-a 14 jan (Jan Johansson, Kajsa Gustafsson, Hans Petersson m fl). 1 ex Lunden, Kynnefjäll, M-l 2 feb–29 mars (Jan Artursson, Ing-Marie Artursson, Lennart Hermansson m fl). 1 ex Resö, T-m 12 feb (Christian Lind).
1 ex Kalsås, Skredsvik, U-a 3–10 mars (Peter Nilsson, Lars Molander, Agneta Olsson m fl).
1 ex Ödegården, Lane-Ryr, U-a 16–17 mars (Per Korpi, Hans Petersson). 1 ex Bredmossen, Skredsvik, U-a 28 mars (Ingemar Strid). 1 2K Råkärr, Svartedalen, L-E 29 mars (Björn Dellming, Peter Hvass). 1 ex Väjern, S-s 4 okt (Hans Lann).

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Efter två mycket goda år, med 75 ex under hösten 2011 och 110 ex under 2012, så följde ett mera normalt: ca 27 ex noterades detta år, fördelade på 17 ex under januari–mars (varav 11 spelande), 1 i juni och 9 under september–december.

Hornuggla *Asio otus*

Ett mycket magert år med blott 11 rapporter. Två kullar, en i Kungälv och en i Tanum, därutöver en ropande fågel på Hisingen.

Jorduggla *Asio flammeus*

Under januari–juni har 15 ex rapporterats, medan oktober–november gav 4 ex. Att jämföra med de 54 ex som sågs under 2012. Vinter- och sommarfynden redovisas nedan.

Vinterfynd: 1 ex Pansarkvillen, Säve, H-n 12 jan (Uno Unger). **Sommarfynd:** 1 ex Boviken, Hamburgö, T-m 2 juni (Jan-Åke Hansson). 1 ex Torslandaviken, H-n 6 juni (Christer Fält). 1 ex Tjurholmen, Göta älv, K-v 7 juni (Elis Ölfvingsson).

Pärluggla *Aegolius funereus*

Ännu ett magert år för pärlugglan: Endast fem rapporterades, varav fyra spelande under våren. Fynddetaljer nedan.

1 ex Hasteröd, Hjärtum, L-E 18 jan (Christer Niklasson). 1 spelande ex Gunnesbo, Skaftö, L-l 9 mars (Mikael Bjuggren). 1 spelande ex Södra Blötevattnet, Naverstad, T-m 24 mars (Grethe Mikkonen, Raimo Mikkonen). 1 spelande ex Bränna-Bredmossen, Svartedalen, S-nd 28 mars (Kåre Ström). 1 spelande ex Basteröd, Klövedal, T-n 18 maj (Kristoffer Nilsson).

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*

Omkring 167 spelande fåglar har rapporterats, vilket är det femte högsta antalet hittills. Flest inräknades i Uddevalla (25), Kungälv (22), Tjörn (21) och Tanum (18). Samtliga kommuner hade noteringar, alltså även Öckerö, där minst 2 fåglar hördes på Björkö. Spelande nattskärror har rapporterats under perioden 14 maj till 15 augusti. Årets första sågs 8 maj (en rastande fågel som fotograferades av Annette Hellman på en altan i Smögen!), medan årets sista noterades 29 augusti.

En välbesökt härfågel uppehöll sig vid Norrmannebo i Kungälv 12–17 november 2013. Här en bild från 15 november. Foto: Peter Grahm

Tornseglare *Apus apus*

Första obsarna för året gjordes 4 maj, den sista 18 september.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

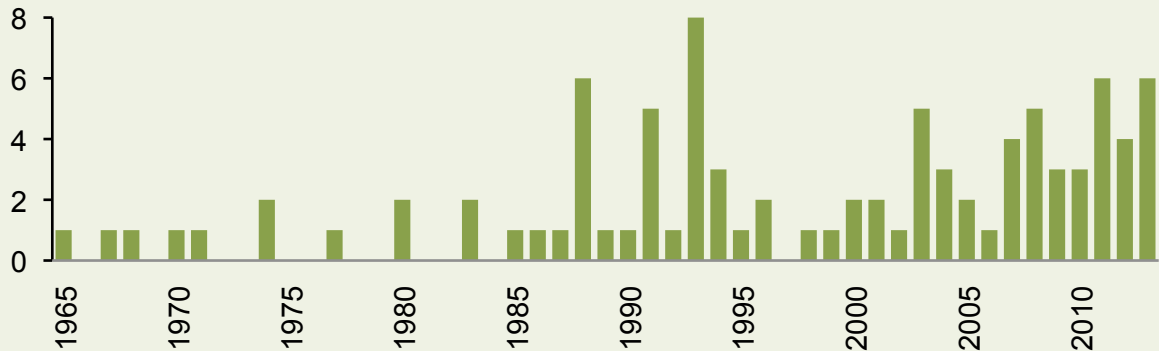
Ingen konstaterad häckning, men två ensamma fåglar sågs tillfälligt vid Göta älv (Hjärtum, Lilla Edet respektive Orrekulla skans, Hisingen) i april–maj. I övrigt rapporterades ensamma kungsfiskare från Brandkärr, Hisingen under januari–början av mars, Mollön, Uddevalla 16 april och ca 6 lokaler under september–december (den nordligaste i Munkedal).

Härfågel *Upupa epops*

Tre vår- och tre höstfynd ger en hög årssiffra. Bara 1988 och 1993 har fler härfåglar rapporterats (jämför diagram på nästa sida). Novemberfågeln uppehöll sig i sex dagar kring en hästgård vid Norrmannebo, Kungälv, och de båda majfågeln sågs två dagar i följd. Sammanlagt har nu 101 ex registrerats i Bohuslän.

1 ex Kalseröd, Myckleby, O-t 28 apr (Lennart Eriksson). 1 ex Rörö, Ö-ö 4–5 maj (Anders Linner m fl). 1 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 5–6 maj (Dick Liljegren). 1 ex Tossene, S-s 21 sep (Staffan Nilsson). 1 ex Svanvik, Stala, O-t 23 sep (Stefan Oscarsson m fl). 1 ex Normannebo, Romelanda, K-v 12–17 nov (Henrik Högberg m fl).

Härfågel i Bohuslän 1965–2013: antal exemplar per år

Göktyta *Jynx torquilla*

Fyra konstaterade häckningar, detaljer nedan. I övrigt hördes ca 80 ropande ex runtom i landskapet, den högsta summan hittills. Första fågeln sågs 20 april, sista för året 19 september. Vid Grosshamn ringmärktes 3 ex 21 juli–26 augusti.

Konstaterade häckningar: 1 par Ödsmål, Håby, M-l (Göran Cederholm). 1 par Väjern, S-s (Peder Kinberg). 1 par Slussen, Torp, O-t (Fredrik Klingberg). 1 par Sågen, Kynnefjäll, T-m (Joachim Thelin).

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Fem konstaterade häckningar har rapporterats; fynddetaljer nedan. Därutöver gjordes observationer under häckningstid (definierad som 25 mars–7 juli) vid ca 91 lokaler, flest i Uddevalla (16), Hisingen (15), Tjörn (11), Munkedal (9) och Stenungsund (9). Samtliga kommuner utom Lilla Edets bohusdel hade sådana noteringar.

Konstaterade häckningar, Uddevalla: 1 par Svälte kile (Jan Johansson, Peter Nilsson). 1 par Osebacken, Resteröd (Jörgen Olsson). **Tjörn:** 1 par Basteröd, Klövedal (Kristoffer Nilsson). 1 par Kyrkofjäll, Klövedal (Per Undeland). **Hisingen:** 1 par Kålserefs dammar, Björlanda (Benga Ragnewall).

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Fyra tretåiga har rapporterats under 2013, den lägsta årssumman sedan 2003, då samma antal sågs. Fynddetaljer nedan. Under de nio mellanliggande åren vande vi oss vid betydligt högre siffror; tre av åren sågs mer än 15 ex, med som mest 19-20 ex under 2007. Arten uteblev helt under 2000–2001, men har därefter varit årlig.

1 hane Bredfjället, U-a 5 jan (Lasse Svensson). 1 hane Bastevik, Nord-Koster, S-ad 9 sep (Olof Kosterberg). 1 hona Bredfjället, U-a 23 sep (Lasse Svensson). 1 hona Rödberget, Bäckevik, T-n 12 okt (Nils-Erik Nilsson).

Trädlärka *Lullula arborea*

Den första fågeln noterades 5 mars, den andra 1 april. Från och med 10 april sågs arten regelbundet. Ett decemberfynd gjordes, nämligen 1 ex vid Torslanda

golfbana, Hisingen 11–24 december (Hans Börjesson m fl). Näst sista obsen av trädvärka är från 27 oktober.

Sångvärka *Alauda arvensis*

Vid Rönning, Hisingen sågs 10 ex 20 januari (Tommy Järås, Evamaria Ferm), varefter 1 ex sågs vid Torslandaviken 3 februari (Stefan Svanberg). Nästa fynd kom 10 februari, och från och med 26 februari sågs arten regelbundet. Under hösten sågs den fram till och med 19 november, därefter fanns som mest 8 ex vid Torslanda golfbana 9–17 december (Christer Fält m fl).

Bergvärka *Eremophila alpestris*

Efter ett par magera år följde så en riktigt god årssumma: Totalt gjordes 8-9 fynd, omfattande 46-51 ex, vilket tangerar den tredje bästa årssumman från 2002. De två bästa åren är 2005 (70 ex) och 2000 (56 ex). Flocken vid Torslandaviken under vååret anlände i december 2012 och övervintrade således på lokalen; kanske var det samma individer som återvände dit på senhösten. Samtliga fynddetaljer redovisas nedan. Ett diagram över artens förekomst i landskapet 1980–2010 återfinns i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2011.

Förår: 5 ex Torslandaviken, H-n 1 jan–3 apr (Carl Jyker m fl). **Efterår:** 6 ex Härmanö, O-t 4 okt (Lasse Svensson). 15 ex Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 25 okt (Ulf Lindell, Börje Broström). 1 ex Ursholmen, Kosterarkipelagen, S-ad 25 okt (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). 4-15 ex Kaurö, T-n 30 okt–26 dec (Stefan Mattsson m fl). 5 ex Torslandaviken, H-n 1 nov–28 dec (Christer Fält m fl). 1 ex Vedholmen, Karingön, O-t 1 nov (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson). 2 ex Tåudden, Marstrandsön, K-v 1 nov (Owe Hougström). 1 ex Märebukten, Nord-Koster, S-ad 12 dec (Olof Kosterberg).

Backsväla *Riparia riparia*

Aktiva kolonier har rapporterats från Lysegården, Kungälv (15 par); Dösebacka, Kungälv (5 par); Huveröd, Stenungsund (15 par); Terås grustag, Lilla Edet (30 par); Högens grustag, Lilla Edet (15 par); Vikans stenbrott, Lilla Edet (25 par); samt Tagene stenkross, Hisingen (10 par). Samtliga siffror är ungefärliga. Första vårobsen gjordes 15 april, sista för hösten 18 september.

Ladusväla *Hirundo rustica*

Första vårobsarna gjordes 15 april. En mycket stor ansamling, 1500 ex, fanns vid Tjurholmen, Göta älv, Kungälv 4 september (Jörgen Olsson, Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson). Näst sista fyndet för hösten gjordes 27 oktober, och det sista gällde 1 ex vid Breddalen, Breviks kile, Tjörn 10 november (Petra Söderqvist).

Hussväla *Delichon urbicum*

Första fågeln för året sågs 15 april, näst sista 20 september. Därefter sågs 1 ex vid Ulmekärr, Grebbestad 18 oktober (Lars Åke Karlgren), förmodligen det senaste fyndet som gjorts i Bohuslän.

Större piplärka *Anthus richardi* Rr

Två oktoberfynd, precis som under det föregående året: 1 ex vid Ryds kile, Björkö, Öckerö 20–21 oktober (Ville Fagerström m fl) och 1 ex vid Inre Skapholmen, Klädesholmen, Tjörn 30 oktober (Per Undeland, Håkan Johnsson).

Därmed föreligger 28 fynd (29 ex) i landskapet; samtliga gjorda mellan 14 september och 4 november. Arten påträffades årligen under perioden 2000–2010, varefter den uteblev 2011. *Månadsfördelning*: September har 10 fynd och oktober 16, medan 2 är från början av november. *Kommunfördelning*: Sotenäs och Tjörn 7 ex vardera, Öckerö 5, Hisingen 4, Strömstad 2, samt Uddevalla, Orust, Stenungsund och Kungälv 1 vardera. Ett diagram över förekomsten i Bohuslän 1965–2009 finns i 2010 års nummer av *Fåglar i Bohuslän* (dvs Fågelåret 2009).

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Första vårobs 14 april, sista för hösten 6 oktober.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Ett vårfynd, 1 ex vid Ersdalen, Hönö 26 maj (Christer Fält), vilket förmodligen är det senaste hittills i landskapet. Höststräcket pågick mellan 26 augusti och 28 september, och summan blev otroliga 48 ex! Fåglarna fördelade sig på följande sätt: Öckerö 12 ex, Hisingen 12, Kungälv 7, Uddevalla 5, Stenungsund 3, Tanum, Sotenäs, Orust och Tjörn 2 vardera, och Strömstad 1. Årssumman är den klart högsta hittills. Ett diagram som visar förekomsten 1998–2012 finns i *Fåglar i Bohusläns* nummer från 2013 (Fågelåret 2012), där medianen är 13 ex.

Gulärla *Motacilla flava*

Häckningar konstaterades vid Torslandaviken (Bertil Carlsson, Magnus Persson, Martin Norsund m fl) och Torslanda golfbana (Martin Norsund). Ännu ett revir fanns vid den sistnämnda lokalen, och tre revir vid Gamla flygfältet, Torslandaviken (Magnus Persson m fl). Slutligen rapporterades ett revir vid Stora Granneby, Håltå, Kungälv (Björn Dellming).

Årets första gulärleobs gjordes 18 april, den sista 24 september.

Forsärla *Motacilla cinerea*

I likhet med 2011 och 2012 gjordes inga vinterfynd detta år, vilket dessförinnan inte inträffat sedan 2001. Arten sågs mellan 17 mars och 9 november.

Sädesärla *Motacilla alba*

Första ärlan för året sågs 27 mars, den nästföljande 6 april. Mellan 1 och 24 november noterades 5 ex, varefter ett vinterfynd gjordes: 1 ex uppehöll sig på Åstol, Tjörn 25 november–28 december (Anders Alander); orsaken var till synes en skada på ena vingen.

Engelsk sädesärta *Motacilla alba yarrellii* Rr

Ett fynd detta år: 1 hane sågs vid Bastevik, Nord-Koster, Strömstad 20 april (Olof Kosterberg).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Högsta noteringen under föråret var låg, 53 ex (på Tjärnö, Strömstad); sista obsen gjordes mycket sent på säsongen: 1 ex vid Stenungsund 23 maj (Lasse Svensson). Näst senaste fyndet var från 23 april. Första höstobsen kom 9 oktober, medan efterårets högsta siffra var 500 ex (Hisingen).

Näktergal *Luscinia luscinia*

Omkring 177 sjungande ex har rapporterats, nära nog exakt samma årssumma som 2012. Kommunfördelning återfinns nedan. Noterbart är att Öckerö kommun höjt sin årssumma två år i rad; årets är i rena Hisingen-klassen! Gissningsvis har den lilla ökommunen finkammats detta år. Sjungande fåglar har rapporterats under perioden 2 maj–30 juni, medan sista obsen för året gjordes 15 augusti. Slutligen sågs matande fåglar vid Rördammen, Öckerö (Thomas Karlsson).

S-ad	T-m	S-s	M-l	L-l	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö
6	3	15	0	9	1	1	19	6	2	13	56	46

Blåhake *Luscinia svecica*

Under vårsträcket sågs 16 ex mellan 6 maj och 1 juni; näst sista fyndet gjordes 19 maj. Samtliga befann sig på öar eller i kustbandet, och tre av dem ringmärktes vid Grosshamn. Hösten gav 5 ex under 5–28 september, varav ett fynd (2 ex) gjordes i inlandet. Ett ganska genomsnittligt år för arten i landskapet. Se också *Fåglar i Bohuslän* 1/2009 där artens förekomst 1976–2008 redovisas.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Ett par häckade på Måseskär, Orust (Max Allan Niklasson), en lite udda lokal för en art som normalt hittas i industriområden och liknande ”biotoper”. Vidare fanns som mest 3 ex i Tingstads industriområde, Hisingen 22 april–27 oktober (David Klingberg m fl), och 1 hane sjöng vid Kasen, Uddevalla 22 april–4 juni (Lennart Larsson m fl). Därutöver sågs 9 ex under april–maj, 3 under juli, 5 under augusti–september, 2 i oktober och 3 i november. Slutligen gjordes ett vinterfynd, 1 honfärgat ex vid Hättebäck, Tjärnö, Strömstad 30 december (Matti Åhlund).

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Första vårfyndet gjordes 17 april, sista under hösten 12 oktober.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Första vårobsen gjordes 19 april, sista för hösten 26 september. För första gången sedan 2009 inga oktoberfynd av arten.

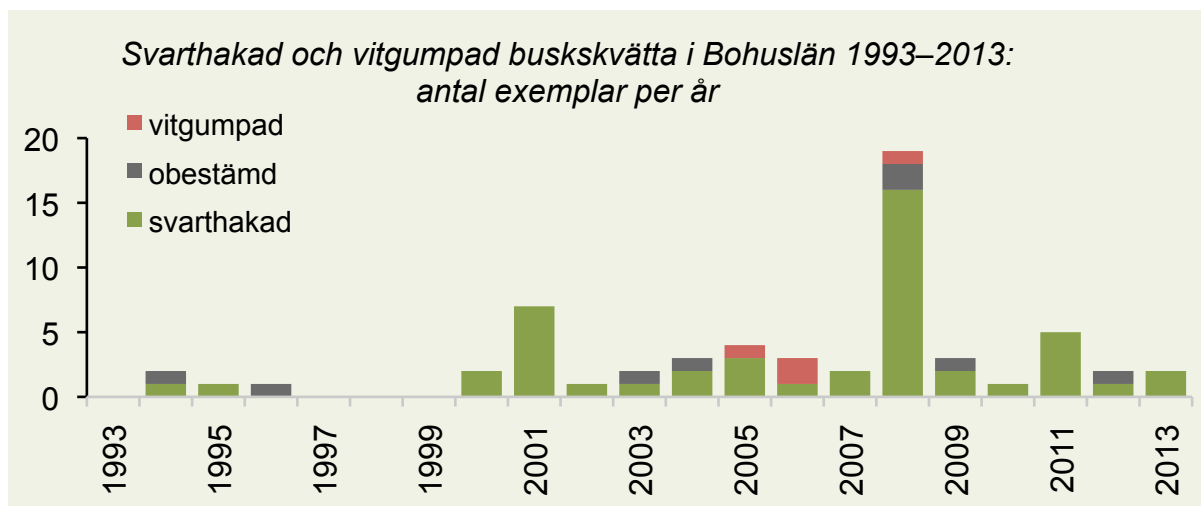

Svarthakad buskskvätta vid Torslandaviken 25 april 2013. Foto: Stefan Svanberg

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus* Rr

Två fynd av ensamma fåglar under sista aprildekaden: 1 hane Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 20 april (Lars Sölsnaes) och 1 2K+ hane Torslandaviken, Hisingen 25–27 april (Christer Fält). Därmed föreligger 46 fynd (50 ex) i landskapet; dessutom finns 10 fynd (lika många ex) av obestämd svarthakad/vitgumpad buskskvätta.

Arten har varit årlig i Bohuslän sedan år 2000, även om det några av åren varit med minsta möjliga marginal (se diagrammet nedan). Toppåret 2008 följdes inte av någon ökning av fynden, vilket vi kanske lite till mans väntat oss, och inte heller har förhoppningarna om häckande fåglar infriats. Kanske stoppade de hårda vintrarna 2009-10 och 2010-11 tillfälligt upp den förväntade expansionen.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Första vårobsen gjordes 14 april (vilket är det klart senaste ankomstdatumet under de senaste tolv åren), sista under hösten 29 oktober.

Ringtrast *Turdus torquatus*

Omkring 322 ex har rapporterats från vårsträcket, som pågick mellan 9 april och 18 maj (näst sista fyndet är från 5 maj), den näst högsta årssumman hittills. Under rekordvåren 1988 inräknades ca 382 ex i landskapet, men i den siffran ingår inte fynd söder om Nordre älv. Hamburgö i Tanum stod för årets överlägset största ansamling: 29 april såg Jan-Åke Hansson som mest 45 ex vid Boviken med omgivningar! Det är inte första gången ön utmärker sig i det avseendet, eftersom Jan-Åke räknade in 40 ex där 27 april 2008.

Under höststräcket sågs 5 ex mellan 23 september och 15 oktober, samt 1 ex 13 november (Grevens myr, Ramsvikslandet; observatör Matti Åhlund).

Taltrast *Turdus philomelos*

Första fyndet för året kom 21 februari, då 1 ex sågs på Hönö (Thomas Karlsson). De följande två fynden gjordes inte förrän 5–6 april. Arten rapporterades regelbundet från och med 12 april. Under hösten noterades fåglar regelbundet fram till och med 11 november, det sista fyndet 20 november.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Ett ex sågs i januari och ett i februari; nästa fynd gjordes 5 mars. Från och med 10 mars noterades arten regelbundet. Under hösten rapporterades den regelbundet till och med 30 oktober, varefter 3 fynd (4 ex) gjordes i november. Under december påträffades 3 ex, fördelade på två fynd.

Januari–februari: 1 ex Tofta herrgård, Lycke, K-v 13 jan (Peter Hvass). 1 ex Röd, Ödsmål, S-nd 18 feb (Thomas Liebig). **December:** 1 ex Valsäng, Klövedal, T-n 22 dec (Kristoffer Nilsson). 2 ex Tronnum, Torsby, K-v 24 dec (Agne Gillholm).

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Totalt har ca 86 sjungande fåglar rapporterats, vilket är den högsta årssumman hittills. Precis som vanligt dominerar Hisingen stort (ca 46 ex), följd av Kungälv (20), Tanum (10), Munkedal (3), Uddevalla (3), Lilla Edet (2) och Tjörn (2). Arten hördes sjunga under perioden 4 maj–14 juli; sistadatumet är också den senaste noteringen under året. Två 1K-fåglar ringmärktes vid Röda Grind, Kungälv 12 juli (Benga Ragnewall, Stig Carlsson).

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

Detta år påträffades fantastiska 9 sjungande flodsångare, vilket givetvis är rekord. Fynddetaljer återfinns nedan. Arten har nu uppträtt årligen sedan 2006, och antalet fynd är uppe i 50 (lika många ex). *Kommunvis fördelning:* Kungälv 16 fynd/ex, Uddevalla 11, Hisingen 10, Munkedal och Tanum 3 vardera, Strömstad och

Lysekil 2 vardera, samt Stenungsund, Lilla Edet och Öckerö 1 vardera. Se *Fåglar i Bohuslän 2010* (Fågelåret 2009) för ett diagram över förekomsten 1965–2009.

Sjungande fåglar: 1 ex Strandbynäs, Forshälla, U-a 24 maj (Jan Uddén). 2 ex Lerbäck, Säve, H-n 27 maj–7 juni (Jon Håkansson, Leif Andersson m fl). 1 ex Skårby viadukt, Kareby, K-v 30 maj–25 juni (Lars Gerre, Björn Dellming m fl). 1 ex Sörgården, Hästevik, Torslanda, H-n 31 maj–14 juni (Lennart Bogren m fl). 1 ex Ejgdetjärnet, Kämpersvik, T-m 5–10 juni (Göran Strömberg, Stefan Malm, Peder Kinberg m fl). 1 ex Skårby kvarn, Kareby, K-v 7–8 juni (Björn Dellming, Peter Hvass m fl). 1 ex Solbräcke, Kareby, K-v 10–13 juni (Stefan Malm, Torbjörn Arvidsson, Peter Strandvik m fl). 1 ex Groheds mosse, Forshälla, U-a 12–14 juni (Per Wohlin, Sussie Carlström, Jörgen Olsson m fl).

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Omkring 75 sjungande fåglar har rapporterats, vilket är nytt årsrekord. Det tidigare noterades 2011 (ca 68). Den södra delen av landskapet, närmare bestämt Hisingens bohusdel (ca 38 ex) och Kungälv (25), dominerade fullständigt – som vanligt. Resterande fördelade sig så här: Tjörn 4 sjungande ex, Stenungsund 3, Orust 2, samt Strömstad, Tanum och Öckerö 1 vardera. Tanums enda exemplar sjöng på Väderöarna, av alla ställen! Årets första sävsångare sågs 25 april, medan de första sjungande fåglarna inte hördes förrän 5 maj. Sista obsen för året gjordes 9 september.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Arten hördes sjunga från och med 9 maj, medan årets sista fynd gjordes vid Sudda, Hönö 22 augusti, då Björn Zachrisson ringmärkte en fågel på lokalen.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Den första fågeln sjöng 26 april, medan det sista fyndet gjordes 5 oktober.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Två fynd gällade sjungande fåglar detta år: 1 ex Torslandaviken, Hisingen 9–15 maj (Christer Fält m fl) och 1 ex Signehögsholmen, Norrmanneboslätten, Kungälv 25–31 maj (Lasse Svensson, Stig Giaever, Peter Nilsson m fl). Totalt har nu 33 fynd (34 ex) gjorts i landskapet, fördelade på Hisingen 9 fynd, Orust 6, Uddevalla, Strömstad och Kungälv 5 vardera, Tanum 2 och Sotenäs 1. Ett diagram över den årliga förekomsten i landskapet 1968–2009 finns i *Fåglar i Bohuslän 2010* (dvs Fågelåret 2009).

Härmsångare *Hippolais icterina*

Första sjungande fågeln hördes 8 maj, sista fyndet för året gällde en fågel som ringmärktes 12 september vid Sudda, Hönö av Björn Zachrisson.

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans* Rr

Landskapets tredje rödstrupiga sångare, en sjungande hane, upptäcktes vid Slingan, Hönö, Öckerö 25 maj (Magnus Unger m fl). Fågeln ansågs tillhöra rasen

albistriata. Se foto på sidan 5. De två tidigare fynden utgörs av 1 adult hane Boxhult, Uddevalla 24 maj 2002 och 1 2K hane Hogen, Tossene, Sotenäs 15 maj 2007 (troligen *albistriata*).

Rödstrupig sångare har nyligen delats upp i tre arter: rostsångare *Sylvia inornatus inornatus/iberiae*, moltonisångare *S. subalpina* och rödstrupig sångare *S. cantillans cantillans/albistriata*. Raritetskommittén håller till följd av detta på med en granskning av alla de svenska fynden av ”rödstrupig sångare”.

Höksångare *Sylvia nisoria*

Fyra fynd av ensamman fåglar gjordes detta år, varav två ungfåglar i augusti. Fynddetaljer nedan. Under 2012 uteblev arten helt under häckningstid, vilket var första gången sedan höksångaren påträffades som häckande art i landskapet 1977. Utvecklingen i Bohuslän påminner starkt om den i Norge, eftersom den norska häckningssäsongen 2013 blev den första som saknade fynd sedan etableringsåret 1972. Se också artikeln om artens förekomst i landskapet i *Fåglar i Bohuslän* 1/2011, där den norska populationen också behandlas.

1 ex Klåverön, K-v 31 maj (Peter Strandvik). 1 ex Fykan, Ramsviklandet, S-s 30 juli (Jonas Melin). 1 1K Råholmen, Solberga, K-v 16 aug (Björn Dellming). 1 1K Valnäs, Nord-Koster, S-ad 24 aug (Olof Kosterberg).

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Första fyndet gjordes 24 april, sista för året 12 oktober.

Törnsångare *Sylvia communis*

Första fyndet gjordes 26 april, det sista så sent som 24 november, då 1 ex sågs och fotograferades vid Torslandaviken, Hisingen (Sussie Carlström, Per Wohlin, Jan Johansson m fl), vilket är nästan exakt en månad senare än den förra rekordnoteringen. Näst sista noteringen för året var från 29 september.

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Första fågeln sågs 6 maj, medan den första sjungande hördes 10 maj. Sista noteringen för hösten gjordes 23 september.

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Artens uteblev helt under perioden 1 januari–13 april, vilket får betecknas som anmärkningsvärt (man bör dock notera att en enda fågel sågs under december 2012). Första obsen för året gjordes istället 14 april, och den första sjungande rapporterades 16 april. December gav däremot sju fynd av ensamman svarthättor.

December: 1 hane Stenbacken, Uddevalla 3 dec (Lars Viktorsson). 1 hane Brunnsbo, H-n 8 dec (Per Björkman, Barbro Björkman). 1 honfärgad Gullmarsberg, Skredsvik, U-a 13 dec (Nisse Henriksson). 1 hane Grebbestad, T-m 14–15 dec (Thomas Carlsson). 1 hane Kissleberg, Herrestad, U-a 15 dec (Lars Viktorsson). 1 hane Sandvik, Torslanda, H-n 25 dec (Christer Fält). 1 hona Hälle, Ljungskile, U-a 27 dec (Kerstin Magnuson).

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* Rr

En sjungande fågel påträffades vid Egersten, Bokenäs, Uddevalla 25 maj (Per Stensland, Berndt-Johan Lindberg). Inräknat detta fynd har därmed 26 ex (lika många fynd) påträffats i Bohuslän. Fördelningen är som följer: Uddevalla 7 fynd/ex, Kungälv 4, Lysekil, Orust och Sotenäs 3 vardera, Strömstad och Stenungsund 2 vardera, samt Tanum och Öckerö 1 vardera.

Taigasångare *Phylloscopus inornatus* Rr

Två fynd denna höst: 1 ex Arödsberget, Hisingen 7 oktober (Jon Håkansson m fl) och 1 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 11 oktober (Peter Backman, Peder Kinberg, Gunnar Selstam). Därmed har 40 ex noterats i landskapet. Fördelningen är som följer: Öckerö 10 ex, Stenungsund 5, Tanum 4, Sotenäs 4, Uddevalla 3, Lysekil 3, Kungälv 3, Hisingen 3, Strömstad 2, Orust 2 och Tjörn 1.

Observationerna är gjorda mellan 18 september och 26 november, median-datum är 4 oktober. Arten har noterats under elva av de fjorton år som gått sedan millennieskiftet. Se *Fåglar i Bohuslän 2/2012* för en översikt av fynden under 1969–2011.

I både Sverige och Norge uppträdde taigasångaren denna höst i antal som aldrig tidigare skådats, till exempel sågs ca 160 ex bara på Værøy, Lofoten 22 september! Antalet i vårt grannland var uppe i nästan 500 ex innan september ens var över. Men arten ses sällan i de östra delarna av Norge; man talar där om en ”sibirskugga”, något vi i Bohuslän känner igen. Trots en rekordartad förekomst även i Sverige så blev det alltså blott två ex i vårt landskap detta år.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Första grönsångaren hördes sjunga 27 april, medan den sista noteringen för året gjordes 23 augusti.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Första fågeln sågs 8 april, medan den första hördes sjunga dagen efter. Inte förrän den 14 april gjordes nästa fynd, men då anlände arten på bred front. Normalt ses och hörs de första gransångarna i slutet av mars. Observationer gjordes regelbundet fram till och med 29 november, därefter tre decemberfynd: 1 ex Torslandaviken, Hisingen 1–26 december (Magnus Rahm, Lars-Eric Rahm, Evamaria Ferm m fl), 1 ex Körstugan, Kragenäs, Tanum 4 december (Matti Åhlund) och 1 ex Bustaden, Hönö, Öckerö 28 december (Björn Zachrisson).

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Första obsen gjordes 15 april, medan den första hördes sjunga dagen efter. Arten noterades regelbundet till och med 30 september, varefter 8 fynd (9 ex) gjordes fram till och med 18 oktober. Det sistnämnda datumet ringmärktes 1 ex vid Sudda, Hönö av Björn Zachrisson; detta är sannolikt den näst senaste noteringen

hittills i landskapet. Såvitt känt finns bara ett senare fynd, nämligen den fågel som ringmärktes vid Industriängarna i Stenungsund 29 oktober 2008. Arten har för övrigt noterats årligen under oktober sedan 2006.

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Första fynden gjordes 6 maj, sista obsarna 23 september.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Hela sex fynd detta år, samtliga under perioden 16 maj–7 juni. Fyra av fåglarna sågs i havsbandet. Fynddetaljer nedan.

1 2K hane Skogome, Säve, H-n 16–18 maj (John Thulin m fl). 1 honfärgad Härmanö, O-t 19 maj (Stefan Oscarsson). 1 2K hane Brunnsbacken, Hälsö, Ö-ö 24 maj (Thomas Karlsson m fl). 1 2K honfärgad Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 31 maj (Anders Fransson, Anders Netshagen, Gunnar Andersson m fl). 1 ad hane Rörö, Ö-ö 1 juni (Uno Unger, Magnus Unger). 1 ex Holma bokskog, Brastad, L-l 7 juni (Anders Fransson).

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Årets första svartvita sågs 16 april, medan den första sjungande hördes 20 april. Sista noteringen gjordes 23 september, näst sista 9 september.

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Vid Tofta kile, Kungälv sågs arten hela året; sparsamt under årets fem första månader, varefter 25 1K-fåglar inräknades 25 juni (Peter Hvass). Som mest sågs sedan 60 ex 2 november.

I Torslandaviken förekom den fåtaligt under nästan hela året, med matande fåglar vid Karholmen 19 juni (Stig Fredriksson), men under senhösten sågs upp till 21 ex. Ett par med en 1K-fågel påträffades också vid Stora Överön, Torsby, Kungälv 18 juni (Elis Ölfvingsson). Vid Sudda, Hönö sågs som mest 8 ex under 4 januari–25 maj, utan andra tecken på häckning än en sjungande fågel, och som mest 9 ex 17 november–14 december. Fynd av enstaka eller ett fåtal fåglar under häckningstid gjordes dessutom vid fyra lokaler på Hisingen, två i Kungälv och en på Orust (Kollungeröd vatten).

Enstaka eller ett fåtal skäggmesar rapporterades också från andra delar av landskapet under januari–februari och framförallt september–december. Därutöver tre tvåsiffriga noteringar: 10 ex Röd, Södra Morlandadalen, Orust 19 oktober, 11 ex Långe Tånge, Öckerö 30 oktober och 20 ex Strömsvattnet, Strömstad 3 november.

Sommargylling *Oriolus oriolus*

Fyra gyllingar påträffades mellan 28 maj och 9 juli, detaljer följer på nästa sida. Därmed har arten noterats i landskapet tolv år i rad, och antalet fynd är nu uppe i 90 (94 ex). I 2010 års nummer av *Fåglar i Bohuslän* (Fågelåret 2009) finns ett diagram över artens uppträdande i landskapet 1965–2009.

*Svartpannad törnskata på Långholmen, Rörö 12 augusti 2013.
Foto: Elvor Ohlin (picasaweb.google.se/Elvorfoto)*

1 sj 2K hane Ryds skog, Björkö, Ö-ö 28 maj (*Bo Brinkhoff, Benga Ragnewall, Magnus Unger).
1 sj Hällsvik, Torslanda, H-n 4 juni (Magnus Persson). 1 sj Torslanda havsbadkoloni, H-n 10 juni
(Kåre Ström). 1 3K+ hane Torreby, Färlevfjorden, M-l 9 juli (Reinhold Fransson).

Törnskata *Lanius collurio*

Första törnskatan noterades 1 maj, sista för året 21 september.

Svartpannad törnskata *Lanius minor* Rr

En 2K+-fågel uppehöll sig vid Långholmen, Rörö, Öckerö 10–13 augusti (Kristian Thisted m fl), det första fyndet i landskapet på ett kvarts sekel! De tre tidigare (4 ex) är som följer: 2 ex Haby, Ramsvikslandet, Sotenäs 19 maj 1975, 1 ex Strömstad 24 september 1981 och 1 ex NO om Vik, Skee, Strömstad 15 juni 1988. (Märkligt nog har Göteborgsområdet därmed haft tre fynd under 2012–2013; de två som föregick fågeln på Rörö gjordes i Västergötland.)

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfyndet gjordes 10 maj (1 ex Bräcke-Kuröds naturreservat, Uddevalla; observatör Göran Sahlin), näst sista 20 april, medan höstens första varfågel sågs 14 september.

Råka *Corvus frugilegus*

Under januari gjordes 9 fynd av ensamma råkor; förmodligen var minst 4 olika individer inblandade. Därefter sågs arten 19 februari–7 maj, samt 6 september–26 november. Noterbart är att sammanlagt 102 ex sträckte mot SV vid Långe tånge, Öckerö 30 oktober (Christer Fält).

Svartkråka *Corvus corone corone*

Sammanlagt sågs minst sex svartkråkor under året, med en mängd rapporter från Öckerö kommun under perioden februari–oktober; här fanns bevisligen minst två olika ex vid åtminstone ett tillfälle under våren. Några av rapporterna från ökommunen kan mycket väl ha gällt genomsträckande individer, men det är inte lätt att veta. I övrigt fyra fynd av ensamma fåglar, fördelade på Hisingen, Munkedal, Kungälv och Strömstad.

1 ex Öckerö 3 feb–20 apr (Christer Fält m fl) och 12 maj–4 okt (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg m fl). 1 ex Hönö huvud, Hönö, Ö-ö 2 apr (Lennart Bogren). 1 ad Askesby, Säve, H-n 26 apr (Lennart Larsson). 1 ex Sjörisälvens mynning, Färlevfjorden, M-l 1 maj (Lennart Hermansson). 1 ex Kråkudden, Hönö 8 och 16 maj (Jon Håkansson). 1 ex Tofta kile, K-v 10 maj (Magnus Larsson, Christer Lind, Thomas Liebig). 1 ex Slingan, Hönö 26 maj (Bengt Karlsson). 1 ex Valnäs, Nord-Koster, S-ad 10 juli (Olof Kosterberg).

Rosenstare *Pastor roseus* Rr

En riktigt långstannande adult fågel uppehöll sig vid Saltögården, Saltö och närbelägna Hätteback, Tjämnö, Strömstad 28 maj–4 juli (Inger Andreasson, Rune Andreasson, Matti Åhlund m fl). Fågeln upptäcktes vid Inger och Rune Andreassons fågelmatning, som den regelbundet besökte hela perioden. Ny art för Strömstads kommun. Därmed har 12 fynd (13 ex) gjorts i landskapet, fördelade på Öckerö 4 ex, Hisingen 3, Kungälv 2, Tanum 2, Sotenäs 1 och Strömstad 1. Åldersfördelningen är 4 adulta, 1 2K-fågel och 8 1K-fåglar.

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Två stora ansamlingar sågs i Munkedal i början av oktober: Som mest 3500 ex vid Skåttene, Håby 1 oktober (Jörgen Olsson) och hela 25000 ex vid Foss 7 oktober (Lennart Hermansson). Frågan är om en så stor flock som den sistnämnda rapporterats från landskapet tidigare.

Steglits *Carduelis carduelis*

Arten är sedan länge väl etablerad som häckfågel i landskapet, även om få konstaterade häckningar rapporteras de flesta år, och är likaså en inte alltför ovanlig syn vid fågelborden numera. De två största flockarna under föråret bestod av 50 ex Blomsholm, Skee, Strömstad 6–21 februari (Lars Åke Karlgren, Stefan Karlsson) och 50 ex Värmlandsbro, Strömsvattnet, Strömstad 2 mars (Lars Åke Karlgren); kanske var detta samma flock. Under efteråret var de största flockarna

*Rosenstaren i sin favoritbuske vid Saltögården på Saltö i Strömstad 31 maj 2013.
Foto: Lennart Hermansson (www.tringafoto.se)*

100 ex vid Tjurholmen, Göta älv, Kungälv 4–5 september (Jörgen Olsson, Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson) och som mest 100 ex vid Sjörisälvens mynning, Färlevfjorden, Munkedal 4 november–18 december (Lennart Hermansson).

Hämpling *Carduelis cannabina*

Första noteringen gjordes 26 mars, sista för året 17 november.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Sista obsen under våren gjordes 10 maj och första för hösten 27 september. Största vårflocken var 35 ex Bremnäs, Lycke, Kungälv 22 april (Peter Strandvik), och största höstflockarna 50 ex Skåttene, Håby, Munkedal 8 oktober (Jörgen Olsson) samt 50 ex Islandsberg, Skaftö, Lysekil 4 november (Mikael Bjuggren, Lars Bjuggren).

Snösiska *Carduelis hornemanni* Rr

Två fynd detta år, båda från Hisingen: 3 ex Torslanda golfbana 10 november–28 december (Christer Fält m fl) och 2 honfärgade Öxnäs, Säve 29 december (Elon Wismén, Evamaria Ferm).

Rosenfink. Sjungande 2K-hane vid Åseby, Solberga i Kungälv 22 maj 2013.
Foto: Björn Dellming

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Omkring 80 sjungande fåglar har rapporterats detta år, vilket är den högsta årssumman sedan 1995 då 104 ex noterades. Fördelningen mellan kommunerna återfinns nedan. Den första rosenfinken hördes sjunga 10 maj och den sista 24 juli (vilket också var det senaste fyndet under året), näst sista 23 juni. Ett diagram över antalet sjungande fåglar under perioden 1962–2011 finns i *Fåglar i Bohuslän 2/2012* (dvs Fågelåret 2011).

S-ad	T-m	S-s	M-I	L-I	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö
10	11	4	4	2	5	2	2	0	0	10	25	5

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Den 6 juli 2013 var det dags igen: ännu en bändelinvasion tog sin början, och en rekordstor sådan. Fram till årets slut sågs ca 560 ex, med fynd i samtliga kommuner (det tidigare årsrekordet var från 2011 och gällde ca 350 ex). Följande månadsvisa fynd- och totalsiffror är ungefärliga: *juli* 14 fynd/31 ex, *augusti* 19/41, *september* 52/177, *oktober* 34/112, *november* 33/124 och *december* 15/79.

Normalt ses arten främst födosöka i lärkträdens kottar, men denna höst och vinter föreföll många bändlar livnära sig på kärnorna i prydnads- och vildaplarnas frukter (se omslagets baksida). Flockarna var inte lika stora som under invasionen som pågick mellan juli 2011 och mars 2012 (då upp till 44 ex sågs i en flock); den största rapporterade innehöll 26 ex och sågs 30 december vid Toröd, Klövedal, Tjörn. Sjunde året i rad med obsar av arten. Invasionen pågick ända fram till 24 mars 2014, men återstoden får redovisas i nästa års sammanställning.

Tallbit *Pinicola enucleator*

Sammanlagt rapporterades 23 ex under januari–mars, fördelade på sju fynd, samtliga i norra halvan av landskapet. Femte året i rad med fynd av arten.

2 ex Bredfjället, U-a 5 jan (Lasse Svensson). 5 ex Flötemarken, Kynne älv, T-m 7 jan (Göran Strömberg). 2 ex Mariagården, S-nd 20 jan (Lasse Svensson). Som mest 9 ex Västra Kalseröd, Myckleby, O-t 24–27 jan (Stefan Oscarsson m fl). 3 ad Kåringön, O-t 18 feb (Folke Sjöberg). 1 ex Bredfjället, U-a 2 mars (Lasse Svensson). 1 ad Ammedalen, Vräland, O-t 30 mars (Stefan Oscarsson).

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

De två största noterade ansamlingarna var 24 ex vid Lillhagsparken, Hisingen 23 mars (Freddy Persson) och 35 ex Hälle, Ljungskile, Uddevalla 27 december (Magnus Bladh).

Lappsparv *Calcarius lapponicus*

Sammanlagt gjordes 31 fynd (40 ex) under året, fördelade på 10 fynd (12 ex) mellan 30 mars och 21 maj (näst sista obs 28 april) och 20 fynd (27 ex) mellan 8 september och 10 november, samt 1 ex 9–11 december (Torslanda golfbana, Hisingen; observatör Christer Fält m fl).

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Sista vårobsen gjordes så sent som 5 maj (1 ex Grosshamn, Sotenäs; Martin Johansson), näst sista fyndet 13 april. Första höstobsen gjordes 28 september. Största flocken under vååret var 60 ex Glose hamn, Ryskärsfjorden, Kungälv 10 mars (Kåre Ström, Nils Abrahamsson) och under efteråret 100 ex Väjern, Sotenäs 31 oktober (Tomas Eldh).

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

Två vår- och ett höstfynd, sammanlagt 4 ex, blev årets siffror. Fynddetaljer nedan. Ett diagram över artens förekomst i landskapet under perioden 1980–2010 återfinns i *Fåglar i Bohuslän* 2/2011. Under perioden 2000–2013 har medianvärdet varit 2 ex på våren och 3 ex på hösten.

1 par Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 11 maj (Håkan Larsson). 1 hane Vallerö, O-t 18 maj (Stefan Oscarsson, Folke Sjöberg). 1 ex Långåker, Havstensund, T-m 31 aug (Fredrik Spak).

Dvärgsparven som ringmärktes vid Sudda på Hönö 20 september 2013. Foto: Kerstin Hirmas

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* Rr

Ett exemplar ringmärktes vid Sudda, Hönö 20 september (Björn Zachrisson, Kerstin Hirmas), det elfte fyndet och exemplaret i Bohuslän. Det närmast föregående gällde också en ringmärkt fågel på samma lokal, närmare bestämt 17 september 2011. *Kommunfördelningen* är Öckerö 3 fynd/ex, Uddevalla och Stenungsund 2 vardera, samt Hisingen, Orust, Tanum och Kungälv 1 vardera. Sex fynd har gjorts i september–oktober och märkligt nog 5 i januari–mars. Fem av dvärgsparvarna har hittats i fält, tre har fångats vid ringmärkning och tre har upptäckts vid fågelmatningar.

Sävsparv *Emberiza schoeniclus*

Under december 2012 fanns upp till 30 ex vid Sjörisälvens utlopp i Färlevfjorden, och samma antal inräknades 22 februari (Lennart Hermansson). Under januari sågs som mest 14 ex på lokalen, men det är troligt att antalet som övervintrade i området är lika med den förstnämnda siffran. Vid Tofta kile sågs som mest 20 ex under december 2012, och samma antal påträffades under januari (Nils Abrahamsson). Dessutom sågs under månaden 1-6 ex på 13 andra lokaler i landskapet. Decembersiffrorna var betydligt blygsammare, och fynd gjordes bara vid två lokaler: som mest sågs 5 ex vid Torslanda golfbana och 4 ex vid Tofta kile.

Så här rapporterar du

En fågelrapport blir ingenting utan rapportunderlag, och det är du som står för rapporterna. Vissa rapporterar allt de ser, andra väljer ut det viktigaste. Hur du gör avgör du själv. Det viktigaste är att du rapporterar.

När?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd så snart som möjligt efter observationstillfället. Dels för att det kan finnas andra personer som är intresserade att se just det du sett, och dels för att det minskar risken att du glömmar av att rapportera senare. Vill du trots allt skicka en årssammanställning är det naturligtvis bättre än att inte rapportera alls. Adress hittar du nedan.

Vad?

Rapporterar du till Artportalen (se nedan) är det helt upp till dig hur mycket du rapporterar. Vill du lägga in alla dina fynd går det bra, vill du bara lägga in en del går också det bra. Vi vill dock gärna att du åtminstone rapporterar motsvarande det vi presenterar i den här fågelrapporten. För en detaljerad **rapportmall** art för art, se www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp (välj *Bohuslän* under rapportområde och klicka på *Ändra urval*).

Hur?

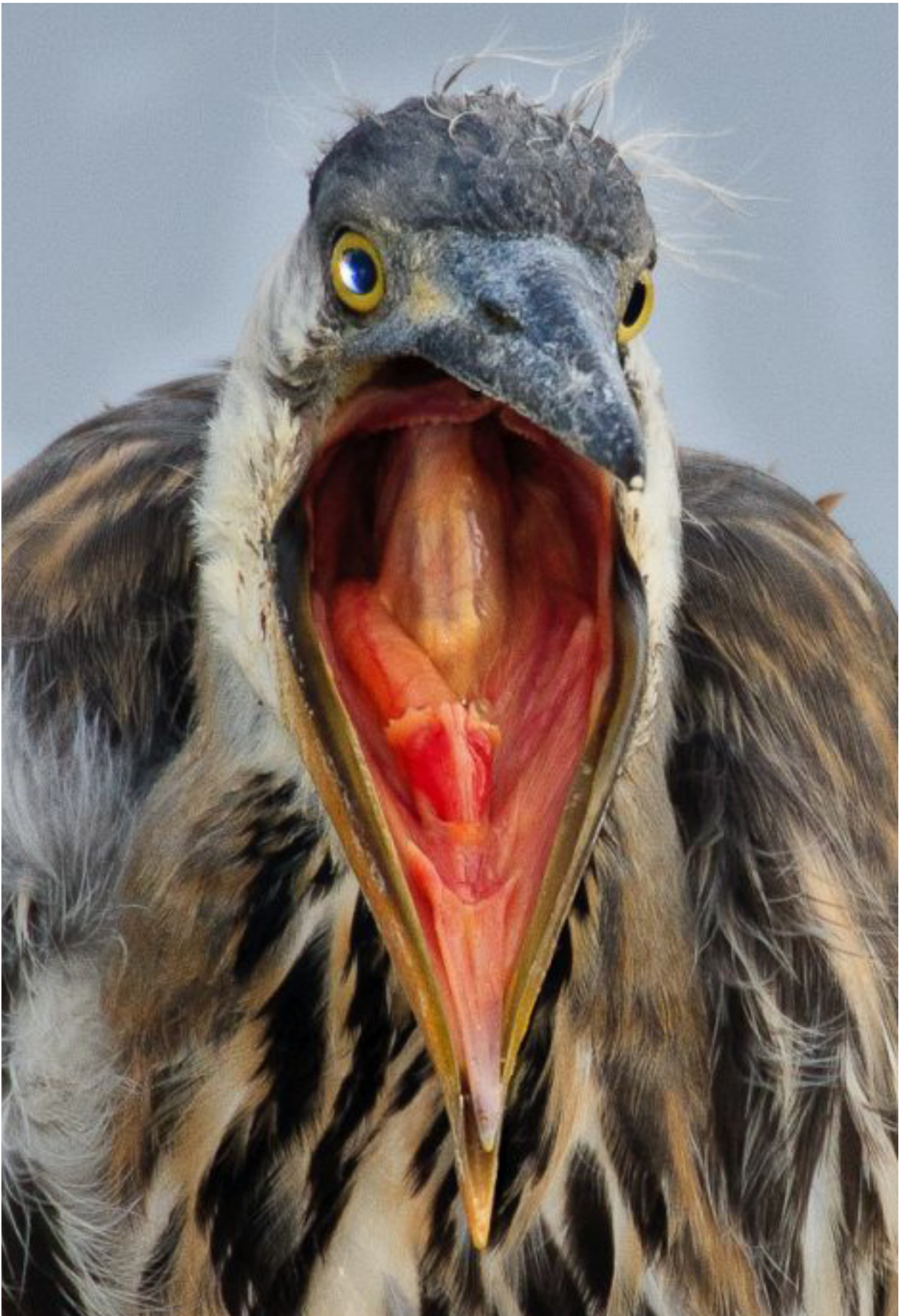
Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd via Artportalen (Svalan) på adress www.artportalen.se/birds. Inmatning kan göras direkt via onlineformulär eller via Excel, och är smidigt när man väl fått in vanan. Hjälp att komma igång hittar du på www.kustobsar.se under sektionen *Rapportera*. Om du saknar tillgång till internet går det fortfarande bra att skicka in en årssammanställning till nedanstående adress (om du har minsta möjlighet att själv lägga in dina fynd är vi mycket tacksamma om du gör det eftersom det besparar oss mycket arbete).

Raritetsrapporter

För vissa fynd (rariteter och extremt tidiga/sena fynd) kräver vi att en beskrivning av fyndet lämnas in. Om det finns bilder på fågeln behöver beskrivningen inte vara lika omfattande som när bilder saknas. Har du rapporterat dina fynd via Artportalen (se ovan) kommer observationen att finnas under rubriken *Odokumenterade Rk- och Rrk-arter* (även kallad *skuldlistan*) som visas på första sidan när du loggat in. Följ länkarna och fyll i din rapport direkt på skärmen. Vill du skicka in en rapport via post eller e-post använder du adresserna nedan. Vi ser dock helst att rapporten läggs in via Artportalen. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan).

Rapportmottagare Lars Viktorsson, Stenbackevägen 5, 451 34 Uddevalla
E-post: lars.v@spray.se Tel 0705-82 22 49

Ovanstående text är plagierad från Fåglar i Göteborgstrakten 2007

Gapig hägerunge. Foto: Christer Mattsson (www.cmnaturfoto.se)

BohOF-prylar

Nu kan ni handla några prylar med vår fina logga på. Loggan är ett broderat märke som sitter på alla produkter förutom de som är närmast kroppen för att inte tappa passform. Därför är det screentryck på bl a T-shirtsen. Överskottet går oavkortat till BohOF för bl a fågel-skydd och att utöka intresset för ornitologi i Bohuslän.

Mer information
finns på
www.bohof.com

Bo lugnt och skönt i våra stugor och lägenheter
mitt i Ramsvikslandets naturreservat.

Öppet året om

Helena & Martin Bohlin

Ramsviks Övergård

Hunnebostrand

0523-581 84

070-494 38 26

martin.bohlin@telia.com

www.ramsviksovergard.se

Bohusläns Ornitologiska Förening

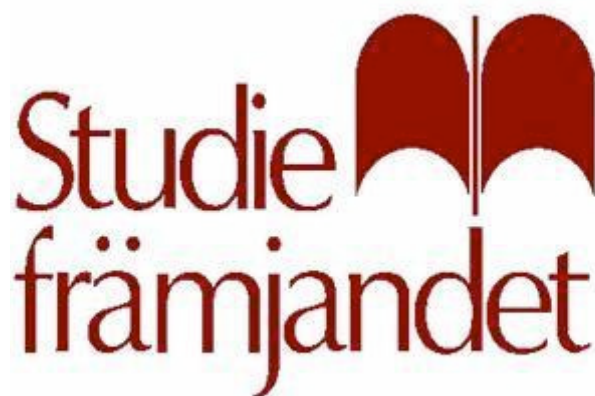
Kommunombud

<i>Kungälv</i>	Peter Strandvik	Tel 070-212 80 76
<i>Lysekil</i>	Mats Tunsvik	Tel 0523-403 44, 070-492 91 74
<i>Munkedal</i>	Joachim Thelin	Tel 070-260 94 44
<i>Orust</i>	Stefan Oscarsson	Tel 0304-107 54, 070-756 70 65
<i>Sotenäs</i>	Jan Artursson	Tel 0523-301 31, 070-353 70 62
<i>Stenungsund</i>	Magnus Larsson	Tel 0303-845 33, 070-272 73 70
<i>Strömstad</i>	Kent Wilhelmsson	Tel 0526-127 55, 070-716 13 29
<i>Tanum</i>	Göran Strömberg	Tel 0525-292 95, 070-264 00 68
<i>Tjörn</i>	Per Undeland	Tel 073-854 24 64
<i>Uddevalla</i>	Kenneth Johansson	Tel 0522-233 61, 070-231 65 91

Bohusläns Ornitologiska Förening

Styrelse (fram till årsmötet 2015)

<i>Ordförande</i>	Stefan Malm <i>stefan.malm@flogas.se</i> Mobil 073-800 86 07
<i>Sekreterare</i>	Kenneth Johansson <i>kennethgjohansson@telia.com</i> Tel 0522-375 24, mobil 070-231 65 91
<i>Kassör</i>	Jahn Ekman <i>jahn.ekman@namke.se</i> Mobil 070-567 96 91
<i>Vice ordförande & aktiviteter</i>	Sussie Carlström <i>sussie@alltidreklam.se</i> Tel 0522-184 01, mobil 073-690 41 60
<i>Facebook & aktiviteter N Boh</i>	Sara Elg <i>elg.sara@hotmail.com</i> Mobil 073-716 56 15
<i>Fågelskydd</i>	Jan Artursson <i>jan.artursson@gmail.com</i> Tel 0523-301 31, mobil 070-353 70 62
<i>Fågelskydd</i>	Nils-Erich Karlsson <i>nils-erich.karlsson@telia.com</i> Mobil 070-441 33 16
<i>Suppleant fågelskydd</i>	Kent Wilhelmsson <i>kentawille@hotmail.com</i> Mobil 070-716 13 29
<i>Suppleant Redaktör</i>	Kerstin Magneson <i>kerstin@naturglimtar.se</i> Mobil 070-583 60 13

Bohusläns Ornitologiska Förening 2014